

nefret söylemi

Bir kaza ve bir susurluk daha

Geçen yıl DTP'li iğce başkanının 10 yaşındaki oğlunun ölümüne neden olan aracın bütün belgeleri sahte çıktı

Doğan Arvışın'ın 'Günaydın'ın suçunu üstlenmesi'ne ilişkin karar

İstanbul'da 3 kişinin öldüğü bir kazada, DTP'li iğce başkanının oğlunun ölümüne neden olan aracın bütün belgeleri sahte çıktı. 58 YTL para cezası kesildiği de ortaya çıktı.

YAZILI BASINDA GÂVUR SÖYLEMİ

HRANT DİNK VAKFI
HRANT DINK FOUNDATION
ՀՐԱՆԿ ԻՏԻՔ ՀԻՄՆԻԿ

HRANT DİNK VAKFI
HRANT DINK FOUNDATION
ՀՐԱՆԴ ՏԻՆԷ ՀԻՄՆԱՐԿ

Hrant Dink Vakfı

Anarad Hığutyun Binası
Papa Roncalli Sk. No: 128 Harbiye
34373 Şişli İstanbul
tel: 0212 240 33 61 faks: 0212 240 33 94
e-posta: info@hrantdink.org
www.hrantdink.org

yazarlar

Prof. Dr. Arus Yumul
Ezgi Kan

Kasım 2017, İstanbul

Bu rapor Hrant Dink Vakfı'nın Medyada Nefret Söylemini İzleme Çalışması kapsamında, Friedrich Naumann Vakfı, İngiltere Büyükelçiliği Ankara, Açık Toplum Vakfı ve İstanbul Politikalar Merkezi tarafından desteklenmektedir. Raporda yer alan görüşler, destekçi grupların görüşlerini yansıtmamaktadır.

Friedrich Naumann
STIFTUNG **FÜR DIE FREIHEIT**

**AÇIK
TOPLUM
VAKFI**

İPM

İSTANBUL POLİTİKALAR MERKEZİ
SABANCI ÜNİVERSİTESİ
STIFTUNG MERCATOR GİRİŞİMİ

**YAZILI BASINDA
GÂVUR SÖYLEMİ**

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	4
Gâvura <i>gâvur</i> demek ya da diyememek, işte bütün mesele bu, <i>Arus Yumul</i>	6
YAZILI BASIN ANALİZİ	9
1. Dinî referanslar ve tarihsel düşmanlık algısıyla bağlamın inşası.....	11
1.1. ‘İçimizdeki gâvurlar’: Müslümanlığın antitezi olarak <i>gâvur</i>	11
1.2. ‘Müslüman Türkiye’ye yönelik bir tehdit olarak ‘gâvur Batı’	14
1.3. Bir hakaret olarak <i>gâvur</i> tartışması: ‘Gâvur İzmir’ örneği	19
2. Siyasi bir propaganda aracı olarak <i>gâvur</i>	22
3. <i>Gâvur</i> söylemine yönelik eleştirel yaklaşımlar	25
SONUÇ.....	29
Yazarlar hakkında	30

GİRİŞ

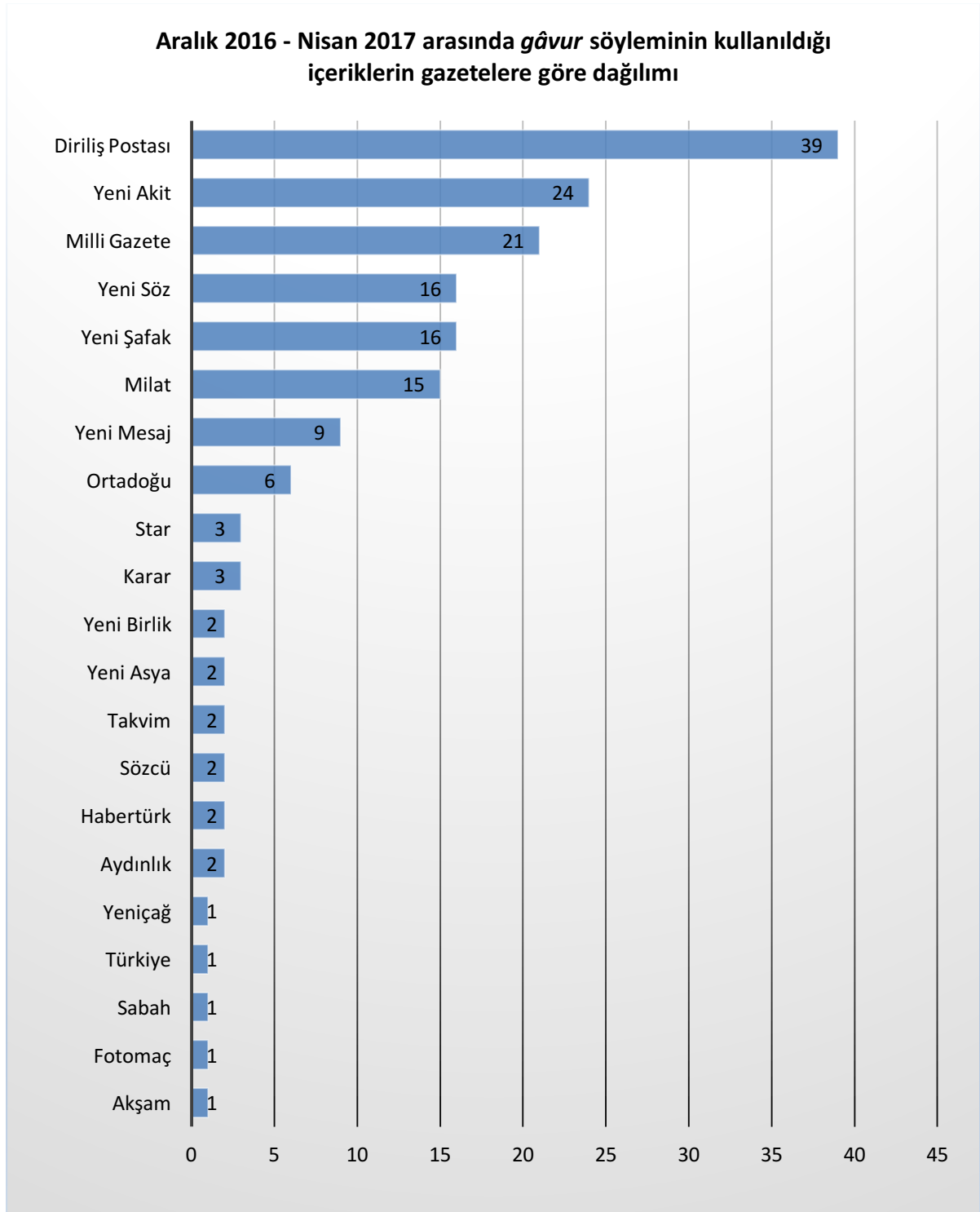
2017 yılının Nisan ayında yapılan anayasa değişikliği referandumu öncesinde, siyasetçilerin kampanyalarında ve basında, özellikle de köşe yazılarında 'gâvur' kelimesinin bolca kullanıldığına, bir propaganda aracı olarak yeniden üretildiğine ve yaygınlaştırıldığına tanık olduk.

Bu raporda, tarihsel, sosyolojik ve dilbilimsel olarak çok çeşitli çağrışımlarla yüklü olan 'gâvur' kelimesinin, Müslüman olmayan kimliklerin merhametsizlik, zalimlik ve düşmanlıkla ilişkilendirildiği bir bağlam içinde nasıl kullanıldığı inceleniyor.

Çalışma kapsamında, Aralık 2016 ile Nisan 2017 arasında yayımlanmış ulusal gazetelerde, içinde 'gavur/gâvur' kelimesinin geçtiği tüm haber ve köşe yazıları tarandı. Söz konusu tarih aralığı belirlenirken, Başbakan Yardımcısı Numan Kurtulmuş'un 2 Aralık 2016'da Kastamonu'da katıldığı bir toplantıda, bu kelimeyle ilgili olarak yaptığı açıklama başlangıç alındı ve referandumunun yapıldığı Nisan ayının sonuna kadar uzanan döneme odaklanıldı. Bu seçimde, özellikle referandum öncesi süreçte siyasi parti temsilcilerinin, kamuya mal olmuş kişilerin ve sosyal medya kullanıcılarının, kelimeyi siyasi bir propaganda aracı olarak kullanması sonucunda kamuoyunda çıkan tartışmalar etkili oldu.

Rapor, Sosyolog Arus Yumul'un, 'gâvur' söyleminin tarihsel ve sosyal arka planını ve kelimenin etimolojisini ele aldığı bir yazıyla başlıyor. Ardından, bu söylemin yazılı basında, dinî referanslar ve tarihten gelen düşmanlık algısı temelinde nasıl inşa edildiğine dair bir analiz sunuluyor. Türkiye'de yaşayan gayrimüslimleri ve Batılı devletleri hedef alan haber metinleri ve köşe yazılarının ele alındığı analiz, 'gâvur İzmir' kalıbına dair bir tartışmayla sonlandırılıyor. İkinci bölümde, 'gâvur' ifadesinin referandum sürecinde siyasi bir propaganda aracı olarak nasıl ve hangi bağlamlarda kullanıldığı inceleniyor. Rapor, 'gâvur' söylemini eleştiren yazılara odaklanan üçüncü bölümün ardından, özet niteliğinde bir sonuç bölümüyle noktalanıyor.

Tablo 1

Gâvura gâvur demek ya da diyememek, işte bütün mesele bu

Arus Yumul

“Bir Türk bayrağı ve Atatürk büstüyle donatılmış [devlet okullarının] bahçelerinde de, kuran kurslarının avlularında da ‘gavur’ küfrünün modası hiç geçmiyor.”¹

“... sayıları her zaman bizden daha çok olan bu çocuklarla başımız pek de hoş değildi. Neden mi? Nedeni sendin yüce Tanrım! Evet! Onlar her fırsat bulduklarında, bizleri her defasında bir köşeye sıkıştırdıklarında ‘ula, eşedin getir, gaur oğli gaur!’ diyerek senin ‘hak din’in olan Müslümanlığa davet ediyorlardı. Bu davet yalnız sözle değil, çoğu kez de sille, tekme, zumzuk, zopa taş eşliğinde oluyordu. Bu davete icabet edip o sözleri tekrarlayacak gavurların artık Müslüman olacağını bildiğimizden, dayak yeme pahasına da olsa ağzımızdan bir türlü ‘la ilahe illallah...’ sözleri dökülüyordu. Evet, Tanrım, onlar senin adına tepemize çullanıyorlardı, bizler de yine senin adına bu çileye katlanıyorduk.”²

Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük ‘gâvur’ kelimesini “1. Dinsiz kimse; 2. Müslüman olmayan kimse; 3. Merhametsiz, acımasız, 4. İnatçı” olarak tanımlıyor.³ Etimolojik sözlüğe göre gâvur kelimesinin kökeni ateşperest anlamına gelen Farsça *gebr*. Yine aynı kaynağa göre tarihte en eski kaynak Filippo Argenti’nin 1533 tarihli *Regola del Parlare Turco* kitabı; Argenti’ye göre ‘gavur’ kelimesi “putperest, kitabi dinlere mensup olmayan” anlamına geliyor.⁴ Kelime Batı dillerine de geçmiş, sözlüklerine girmiş. 1902 tarihli İngilizce ansiklopedik sözlük “giaour” kelimesini “Türkler tarafından Muhammed’e inanmayanlara ve özellikle Hristiyanlara verilen isim” olarak tanımlıyor.⁵

Kamuoyunda Demokratikleşme Paketi olarak bilinen “Temel Hak ve Hürriyetlerin Geliştirilmesi Amacıyla Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı”nda yer alan Nefret Suçları düzenlemesi hakkında *Yeni Akit* gazetesinden Naim Taşbaşı “Tanzimat Fermanı’nda olduğu gibi ‘Gavura ‘Gavur’ demek suç mu?’ diye soruyordu (07.10.2013). Aynı gazete kanunun kabul edilmesini ise “Gavura Gavur demek artık suç” başlığıyla duyuruyordu.⁶

Tanzimat (1839) ve Islahat (1856) Fermanlarındaki gayrimüslimleri Müslümanlarla eşitleme çabaları ve özellikle Islahat Fermanı’nın “ırk, mezhep ve dil farkı sebebiyle Osmanlı tebaasından bir sınıfı diğer sınıfa nazaran küçülten bütün tabirler ve tefrikler devlet muhaberelelerinde tam ve kesin olarak

¹ Laure Marchand & Guillaume Perrier, *Türkiye ve Ermeni Hayaleti: Soykırımın İzinde Adımlar*, çev. Renan Akman, İstanbul: İletişim, 2014, s. 87.

² Mıgırdiç Margosyan, *Biletimiz İstanbul’a Kesildi*, İstanbul: Aras Yayıncılık, 1998, s. 18.

³ http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&kelime=g%C3%A2vur&uid=18955&guid=TDK.GTS.530b6a.

⁴ <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/gavur>.

⁵ *Encyclopaedic Dictionary, an Original Work of Reference to the Words in the English Language*, Londra: Cassel & Company, 1902, Cilt III.

⁶ <http://www.yeniakit.com.tr/haber/gavura-gavur-demek-artik-suc-12376.html>.

kaldırılacaktır. Halk arasında veyahut memurlar tarafından dahi, rencide edici ve yaralayıcı veya namusa dokunucu her türlü tarif ve tavsiflerin kullanılması kanunla yasak edilecektir”⁷ sözleriyle mezhep ve din yüzünden aşağılanmayı yasaklayan maddesinin halk arasındaki yorumu “bundan böyle gâvura gâvur denmeyecek” şeklinde olmuştur. Dünya Sözlükte “gavura gavur demek” başlığı altında bir girdi “demeyi bıraktığımızdan beri ikinci sınıf insan olduk. İkinci sınıf olmanın hazırlık sınıfıydı zaten tanzimat dönemi”⁸ diyor. Millet-i Hakime Millet-i Mahkume ikili karşıtlığını ortadan kaldırma yolunda atılan adımlardan Tanzimat bu anlayışa göre “yanlış iliklenen bir düğmedir.” Bu eşitleme çabalarını daha da ileriye götüren Islahat Fermanı ise “gavur daha eşit duruma gelsin diye” “ikinci darbeyi” vurmuştur.⁹ Ancak ‘gâvur’ kelimesi yasaklanmakla birlikte tedavülden kalkmamıştır zira “halkımız bir defa söyleyeceğini söylemiştir.”¹⁰ “Gavura gavur demek” son demokratikleşme paketiyle de fiilen yasaklanmadı, yani “korkulan” olmadı ya da “nefret suçu kağıt üstünde kaldı.”¹¹

Rencide edici dilin amacı yalnızca muhatabını aşağılamak veya onu hiyerarşik varlık zincirinde ast bir mevkiye konumlandırmak değil, aynı zamanda kendisine “sosyal-sembolik yapıda özel bir konum tahsis ederek”¹² muhatabını hitap edenin otoritesini tanımaya zorlamaktır:

“Şimdi gençler bilmez: Gülhane Hatt-ı Hümayun’u ferman edilene dek, gayrimüslimler kadının huzurunda bizimle bir tutulmaz idi. Gavur, belli bir kıyafet giymeğe mecbur edilir idi. Gavurun serpuşu, iskaripini bizden başka olacak idi, zinhar bir Müslümanın kisvesine bürünemez velev bürünseler şedit bir suretde mücazat görür idiler. Hele bir Müslümanı yoldan yürüye, bir gayrimüslim de onun önünü kese! Asla ve kat’a mümkün değil idi.”¹³

Herkesin yerini ve haddini bildiği katı bir tabakalaşmanın süregeldiği bir döneme duyulan özlemin ya da post-emperyal nostaljinin tezahürüdür bu sözler. ‘Gâvur’ kavramı popüler kültürden siyasi söyleme bu nostaljinin en imtiyazlı simgelerinden birisidir. Nostalji; süreksizlik deneyimine, kimliğin “altın çağ” olarak kurgulanan geçmişten koparılıp engellendiği veya tehdit edildiği duygusuna verilen bir tepkidir.¹⁴ Nostalji, geçmiş ile şimdi arasındaki kopuşla kaybolduğu düşünülen şeyleri yeniden tesis ederek sürekliliği sağlamaya çalışır. ‘Gâvur’ kelimesinin kullanılmasından işte bu yüzden vazgeçilmez, zira bu kelime “bize, kadim bir tarihe bağlı olduğumuzu hissettirmekte” ve “adeta toplumsal birlikteliğimizi hatırlatmaktadır.”¹⁵

‘Gâvur’ nitelendirmesinin bir hakarete değil bir sınıflandırmaya işaret ettiği zaman zaman dile getirilir: “Bir Müslüman olarak Ben, gayrimüslimlere ‘Gavur’ derken onlara hakaret etmiyorum, “kendi farkımı” ortaya koyuyor, yani “kimliğimin” başka kimliklere ‘karış(TIRIL)mamasını’, onlardan ‘ayrı

⁷ Enver Ziya Karal, *Osmanlı Tarihi*, Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1983, Cilt VI, s. 2.

⁸ <http://www.dunyasozluk.com/entry/1627080>.

⁹ <http://mehmetmaksudoglu.com/makale/yanlis-iliklenen-dugme-tanz-m-t>.

¹⁰ <http://www.haksozhaber.net/gavurda-akil-olsa-musluman-olurdu-29157yy.htm>.

¹¹ <http://www.agos.com.tr/tr/yazi/17260/tck-122-hayal-kirikligi-nefret-sucu-kagit-ustunde-kaldi>.

¹² Renata Salecl “See No Evil, Speak No Evil: Hate Speech and Human Rights,” der. Joan Copjec, *Radical Evil*, Londra: Verso, 1996, s. 152.

¹³ Alıntı Muharrem Cezbe’nin *Osmanlı Tokadı Nasıl Atılır*, (İstanbul: Mostar, 2017) kitabının “Gavura Gavur Demeyince Ne Oldu” yazısından. Alıntıyı yapan <http://www.habervaktim.com/yazar/80425/osmanli-tokadi-nasil-atilir.html>.

¹⁴ Stuart Tannock, “Nostalgia Critique,” *Cultural Studies*, 9(3), 1995, s. 453-64.

¹⁵ <http://dusuncemektebi.com/y/22959/neden-bir-devlet-oluyoruz-da-millet-olamiyoruz/>.

tutulması' için bunu yapıyorum.”¹⁶ Oysa ‘gâvur’ ifadesi sırf betimleyici veya tasnif edici bir kavram olarak kullanılmaz. Dünyayı mümin/kafir ekseninde ahlaki bir değerlendirmeye tabi tutar. Gayrimüslimler toplumsal imgelemde ahlaki, insani vs. değerlerin eksikliğini temsil eder. Bu algılanan eksiklikler aç gözlülük, hainlik, acımasızlık, ahlaksızlık, iffetsizlik gibi başka özelliklerin fazlalığıyla dengelenir. Haksızlığa uğradığını düşünenlerin “haklı” isyanlarını “onlar Müslüman da biz gâvur muyuz?” sözleriyle dile getirmeleri de bu yüzdendir. Gayrimüslimlere müstahak görülen anlayışı en sarih biçimde belki de “Gâvura vurur gibi vurmak” terimi ifade eder. Zira “norm” olan ya da “normal” olan kadar, “değerli” ve “doğru” olan da kendisidir; karşısına konumlandırılan taraf egemen olanla kıyaslanıp sınıflandırılır. Bu karşılaştırma kaçınılmaz olarak farklılığın eksiklik ve hatta yanlışlık olarak yorumlanması ve yaftalanmasıyla sonuçlanır. “Gâvurdan vefa, zehirden şifa”; “domuzdan/ayıdan post, kâfirden dost olmaz”; “gâvur gâvurluğunu yapar”; “gâvurun ekmeğini yiyen gâvurun kılıcını çalar”; “gâvur etmek”; “gâvur inadı”; “gâvur eziyeti”; “gâvur malı”; “gâvur ölüsü” gibi deyim ve atasözleri bu anlayışı açıkça yansıtır. Müslüman olmayanların günahlarının fazlalığına işaret eden ve “çok ağır” anlamında kullanılan “gâvur ölüsü” Uludağ Sözlük’teki bir girdiye göre “Müslüman olmayana yapılan gâvur hakaretinin ölüye de yapılmasıdır”¹⁷ ya da “imana gelmeden” ölen “cehennemlik bedenlerin” fitratından gelen günahlarının anatomik bir nitelik kazanmasıdır. Anadolu’da bir zamanlar “gâvur ölüsü”nün peşine takılan çocukların şeytan taşlar gibi “cenaze kafilesini taş yağmuruna tutmaları”¹⁸ da bu kavrayışın bir tür dışavurumudur. Onlar adeta başka Tanrı’nın çocuklarıdır: “Müslümanların taptığı ilah’la Hıristiyan ve Yahudilerin Tanrı diye niteledikleri şeyin aynı olduğunu” düşünmek, “Yüce Allah’la Hıristiyan ve Yahudilerin şirk ve küfür dolu ilah anlayışları”nı “aynı kefeye koyarak ‘TEK TANRI’ diye adlandırmak”, “Yüce Allah’a atılmış” en büyük “yalan” ve “iftira”dır.¹⁹

“Gavur” olmak zor iş” diyor Gila Benmayor “Sevdiklerinizle, dostlarınızla konuşurken birinin ‘Şu gavurun yaptığına bak’ demesini duymamazlıktan geleceksiniz.”²⁰ Çünkü ondan beklenen içine karşı çıkışları, isyanları sığdırsa da öğrenilmiş terbiye edilmiş, kibar bir sessizliktir.

¹⁶ <http://www.ahmetmusaoglu.org/makaleler/215/Diyanet-Isleri-Baskani-Hiristiyan-lar-la-ayni-safta-namaz---a-...html>.

¹⁷ <http://www.uludagsozluk.com/e/21174769/>.

¹⁸ Mıgırdiç Margosyan, “Pezevenk,” *Öküz*, 1997, 41.

¹⁹ <https://ucbuyuktehlike.wordpress.com/page/25/>.

²⁰ <http://www.hurriyet.com.tr/su-gavur-meselesi-3698385>.

YAZILI BASIN ANALİZİ

“Yeni Türkiye tarihiyle, kültürüyle barıştığında neyi görüyor? Orada emperyalizm yok, orada sömürü yok. Ama orada bir şey daha var. Tarihimizle, kültürümüzle barıştığımızda başkalarına karşı, emperyalist ülkenin boyunduruğu altına girmek de yok. Onların gölgesi altına girmek de yok. ‘Türkiye Müslümanlığı’ dediğimiz, bugünlere kadar gelmiş olan bu büyük medeniyetin en temel özelliklerinden birisi gâvura ‘gâvur’ diyerek gâvurun karşısına dikilebilmektir. Onun için Çanakkale’de vazgeçmedik. Onun için Kurtuluş harbinde esir düşmedik.

Biz, bu millet, bu toprakların Müslümanları nasıl düşünürse öyle düşünüyoruz. Bizim bu bağımsızlık meselesini ciddiye almamız lazım. Bizim için bağımsızlık gâvura ‘gâvur’ diyerek karşısına dikilebilmektir. Çanakkale’de yoksa direnemezdik. Gâvur, gayrimüslime verilen isim değildir, bizim lugatımızda. Bizim lugatımızda gâvur despota, zalime, insanlara karşı zulüm edene, emperyaliste verilen isimdir.”

Bu sözler, Başbakan Yardımcısı Numan Kurtulmuş tarafından 2 Aralık 2016’da Kastamonu’da düzenlenen AKP Yerel Yönetimler 3. Bölge İstişare ve Değerlendirme Toplantısı’nda söylendi. Numan Kurtulmuş hakkında suç duyurusunda bulunan İHD İstanbul Şubesi İrkçılık ve Ayrımcılığa Karşı Komisyon tarafından İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığına sunulan dilekçede, bu sözlerin Müslüman olmayan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına yönelik ayrımcılığı, ötekileştirmeyi ve düşmanlaştırmayı kışkırttığı ve toplumda bir kesimi diğer bir kesime karşı nefrete sevk edildiği vurgulandı.²¹

Şekil 1

Benzer bir şekilde, 16 Nisan 2017’de yapılan Anayasa Değişikliği Referandumu öncesinde sosyal medyada ve siyasetçilerin ve kamuya mal olmuş kişilerin açıklamalarında, gâvur söyleminin bir propaganda aracı olarak kullanılması tartışmalara yol açtı. AKP Bursa milletvekili Hayrettin Çakmak, sosyal medya hesabında, “Mührü kâğıda vurur gibi değil; gavura vurur gibi basın” ifadelerinin “evet” mührüyle yer aldığı bir fotoğraf paylaştı. Sosyal medyada tepki toplayan ve tartışılan paylaşıma, Başrahip Tatul Anuşyan’dan bir eleştiri gelmesi üzerine Çakmak fotoğrafı sildi ve bir açıklama yayınladı. Açıklamada, tıpkı Numan Kurtulmuş’un açıklamasında olduğu gibi, ‘gâvur’ kelimesini ‘Müslüman olmayan’ anlamında kullanmadığını ve ‘Almanya’nın, Hollanda’nın, kısaca

Avrupa’nın Türkiye’ye karşı düşmanca tavırlarını’ eleştirmek için kelimenin diğer anlamlarından yararlandığını ileri sürdü.²²

²¹

http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/639764/Kurtulmus_Bagimsizlik_gavura_gavur_diyebilmektir.html

²² <http://www.agos.com.tr/tr/yazi/18080/gvura-vurur-gibi-basin-polemigi>

Numan Kurtulmuş ve Hayrettin Çakmak'ın referans verdiği Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre, kökeninin Farsçadaki 'gebr' kelimesinden geldiği belirtilen 'gâvur' kelimesinin dört farklı anlamı var: 1. Dinsiz kimse, 2. Müslüman olmayan kimse, 3. Merhametsiz, acımasız, 4. İnatçı. Bahsi geçen örneklerde de görüldüğü gibi, *gâvur* söylemi üzerine yapılan tartışmalarda, bu anlamların birbirinden bağımsız olduğu iddia edilerek Müslüman olmayan kimliklerin hedef alınmadığı; kelimenin 'merhametsiz, acımasız' anlamında kullanıldığı ileri sürülüyor. Ancak kelimenin toplumsal bellekteki karşılığına baktığımızda, 'gâvur' kelimesine atfedilen farklı anlamların iç içe geçtiği, tarihsel ve sosyal bir süreçte birbirlerinden beslenerek kurgulandıkları ve çoğu zaman hepsini kapsayacak şekilde kullanıldığı görülüyor.

Muzaffer Doğan

Domuzdan post, gavurdan dost olmaz

Gâvur, Türkçe'de, Müslüman olmayan kimseleri belirtmek için kullanılan bir sıfat. Osmanlı Devleti döneminde, Farsça "gebr" kelimesinden dilimize girmiş ve gayrimüslimleri, özellikle de Rumları nitellemek için kullanılmıştır.

1856 senesinde Osmanlı Devleti'nde ilân edilen ve Devlet bünyesinde yaşayan, hangi dinden olursa olsun, herkesin birbiriyle eşit haklara sahip olmasını öngören Islahat Fermânı ile, "gâvur" kelimesinin de içinde bulunduğu pek çok kelime yasaklanmıştır.

Gâvur kelimesi Farsça'dan ilk alındığında aşağılamak ve hor görmek için kullanılırken, toplumda hızla yayılmış ve

İnsanlık tarihi göstermiştir ki, Müslüman'ın, gerçek mânâda, Müslüman'dan başka dostu yoktur, olmamıştır. "Dost gibi" görünen düşman olmuştur ama, Müslümanlara kâfirden, gâvurdan, Frenk'ten, tarihin hiçbir döneminde gerçek dost olmamıştır.

Arapça "kâfir" kelimesi ile eşanlamlı olarak kullanılmaya başlanmış, hakâret maksadı güden mânâsını da, büyük ölçüde muhafaza etmiştir. Günümüzde de yaygın bir şekilde kullanılmaktadır.

Bâzi atasözlerimiz ve deyimlerimizde de yer alır gavur kelimesi:

"Gavur, gavurluğunu yapar", "Bugün pazar, gavurlar azar", "Acemi nalbant, nal çıkmayı gevr eşşeginde öğrenir", "Gâvurun ekmeğini yiyen, gavurun kılıcını kuşanır", "Gavurdan dost olmaz", "Gâvur eziyeti", "Gâvur icadı", "Gâvur inadı", "Gavur ölüsü", "Gavur dölü" gibi... Anadolu'da "Urum gevuru", "Urus gevuru", "Ermeni gevuru", "Yonnan gevuru", "Bulgar gevuru", "Yahudi gevuru" şeklinde kullanışlara da rastlanır.

Gavur (gevur), Frenk, kefere gibi kelimeleri, Anadolu Müslüman'ı

"düşman"la aynı mânâda kullanır. Bilir ki, gâvurdan (gayrimüslimden) dost olmaz. Bu suuru, Kur'an'dan almıştır. Mâide Sûresi'nin 51.âyetinde, meâlen şöyle buyrulur: "Ey iman edenler, Yahudi ve Nâsarayı (Hıristiyanları) dost edinmeyin. Onlar, birbirlerinin dostudurlar. Sizden her kim onları dost edinirse, o onlardandır."

İnsan, düşmansız olmaz. Fert olarak, önce "nefs" isimli bir düşmanımız var. Bizi hep kündeğe getirmeye çalışan, uçuruma atmak isteyen, yoldan çıkarmak, saptırmak isteyen. Sonra "şeytan" var. Nefsle elele verip, tuzağa düşürmek, Allah'a ve Allah'ın yoluna düşman etmek isteyen... Sonra, nefsinin esiri, şeytanın askeri olmuş insanlardan oluşan düşmanlarımız... Müslüman, bütün bu düşmanlarla savaşmak durumundadır.

İnsanlık tarihi göstermiştir ki, Müslüman'ın, gerçek mânâda,

Müslüman'dan başka dostu yoktur, olmamıştır. "Dost gibi" görünen düşman olmuştur ama, Müslümanlara kâfirden, gâvurdan, Frenk'ten, tarihin hiçbir döneminde gerçek dost olmamıştır.

Günümüzde de "dost görünüşlü" düşman vardır ama, gerçek dost yoktur. Olması da muhaldir. Kâfirden dostluk beklemek gaflettir, dalâlettir, ahmaklıktır.

Mısır'da, Libya'da, Irak'da, Suriye'de olup bitenler de göstermiştir ki, gâvurdan dost olmaz. Her şey zıddıyla vardır. Her şey zıddıyla bilinir. Müslüman var, kâfir var. Dost var, düşman var. "Ez-zıddan lâ yectemian" şeklinde, Arapça bir söz var! Türkçesi, "zıdlar, birarada bulunamaz." Doğrudur. Bal ile zehirli karıştırıp da yiyebilir miyiz? Mümkün mü? Asla! Gavurdan da dostluk beklen(e)mez. Karac'oğlan, yüzyıllarca ewelinden şöyle sesleniyor:

Akılları yoktur, küfre uyarlar, İmanları yoktur, cana kıyarlar, Başlarına siyah şapka giyerler, Beyleri var, bizim beye benzemez.

Şekil 2: Diriliş Postası, Muzaffer Doğan, 26 Aralık 2016

Muzaffer Doğan, 26 Aralık 2016'da *Diriliş Postası*'nda kaleme aldığı 'Domuzdan post, gavurdan dost olmaz' başlıklı köşe yazısında, 'gâvur' kelimesine dair etimolojik ve toplumsal bir anlatı sunduktan sonra gayrimüslimleri günümüz Ortadoğu'sunda yaşanan siyasi ve toplumsal olayların sorumlusu olarak işaretliyor. Yazar, kutuplaştırıcı bir söylem içeren bu yazısında, tarihî, dinî ve toplumsal kaynaklara başvurarak toplumsal hafızada yer etmiş düşmanlık algısını da meşrulaştırıyor. Doğan, yazı boyunca 'gâvur' kelimesini "Müslüman olmayan kimseler", "gayrimüslimler", "Rumlar", "kâfir", "Frenk", "Yahudi", "Nâsâra (Hıristiyanlar)", "nefsinin esiri, şeytanın askeri" ve defalarca kez "düşman" ifadeleriyle tanımlıyor. Böylece, "Gavur (gevur), Frenk, kefere gibi kelimeleri, Anadolu Müslüman'ı 'düşman'la aynı mânâda kullanır. Bilir ki, gâvurdan (gayrimüslimden) dost olmaz" ve "Bal ile zehirli karıştırıp da yiyebilir miyiz? Mümkün mü? Asla! Gavurdan da dostluk beklen(e)mez" sözlerinde de

olduğu gibi, Müslüman olmayan kimlikleri Müslümanlığın karşısında ezeli düşmanlar olarak gösteriyor. Görülüyor ki Türk Dil Kurumu sözlüğünün tanımına dayanarak iddia edildiği gibi, 'gâvur' kelimesine yüklenen 'merhametsiz, acımasız' ve 'Müslüman olmayan' anlamları birbirlerinden kopuk veya bağımsız anlamlar olarak değil; aksine iç içe geçmiş ve çoğu zaman birbirine referans veren bir anlamlar bütünü olarak kullanılıyor.

Benzer bir kullanım, Ercan Yıldırım'ın 12 Aralık 2016 tarihli *Yeni Şafak* gazetesinde yazdığı "Anadolu irfanını doğru kavramsallaştırmak" başlıklı yazısında da görülüyor. Yıldırım, "Hayatı gavur ile Müslüman ayrımı üzerine kurarız; kavgada bile zulmeden, 'gavur gibi eziyet ediyor, gavur gibi vuruyor' deriz. Merhametsiz, şefkatsiz olana gavur gibi adam nitelemesinde bulunurken gavur çoğunlukla 'hain' manasına gelir" ifadelerini kullanıyor. Böylece, 'gâvur' kelimesine hem Müslüman olmayan hem de 'hain, zulmeden, merhametsiz, şefkatsiz' anlamlarını yükleyerek, Müslüman olmayanları doğrudan Müslümanlığın karşısında bir 'düşman' olarak konumlandırıyor.

Bu örneklerde görüldüğü üzere, Türk Dil Kurumu sözlüğünde yer alan ve farklı oldukları öne sürülen bu anlamlar, çoğu zaman tarihsel süreçte birbirini beslemiş, iç içe geçmiş ve Türkçe'de bugünkü yerini almış bir anlamlar bütünü olarak kullanılıyor. Diğer bir deyişle, 'gâvur' kelimesinin, 'Müslüman olmayan' ve 'merhametsiz, acımasız' anlamlarını kazanması, birbirinden ayrı düşünülemez tarihsel ve sosyolojik bir sürecin sonucunda oluşuyor. Türk Dil Kurumu sözlüğünde yer aldığı şekliyle farklı anlamlar olarak ele alınsa bile, bir kelimenin hem Müslüman olmayan hem de 'merhametsiz, acımasız' anlamlarını taşıması oldukça sorunlu bir söylem yaratıyor.

1. Dinî referanslar ve tarihsel düşmanlık algısıyla bağlamın inşası

Özellikle farklı toplumlar arasındaki nefretin ve düşmanlığın dinî referanslara veya Kur'an ayetlerine dayandırılarak meşrulaştırıldığı yazılarda, *gâvur* söylemi okuyucuyu Müslüman olmayan kimliklere karşı kışkırtmak için bir araç olarak kullanılıyor. İlk olarak, 'gâvur' ifadesi, toplumsal bellekteki çağrışımlarıyla gayrimüslimlere yönelik bir hakaret ve düşmanlık ifadesi olarak kullanılıyor. Bu içeriklerde, tarihsel olaylara referans verilerek 'Batı'nın maşası' olan 'içimizdeki düşmanlar' bağlamı yaratılıyor. İkinci olarak, 'Batılı' veya Avrupalı devletlerin hedef alındığı yazılarda siyasi bir araç olarak kullanılıyor ve iddia edilen düşmanlık Batı'nın Müslüman olmamasıyla ilişkilendiriliyor; 'Müslüman Türkiye'nin karşısındaki 'Hıristiyan/Yahudi Batı' ikiliğine gönderme yapılıyor. Son olarak, 'gâvur İzmir' örneğinde olduğu gibi *gâvur* söyleminin bir hakaret olarak kullanıldığı durumlarda, bu kullanıma yöneltilen eleştirilerin kendisi de ayrımcı refleksler barındırarak gayrimüslimleri ötekileştiren ve düşmanlaştıran algıyı yeniden üretiyor.

1.1. 'İçimizdeki gâvurlar': Müslümanlığın antitezi olarak *gâvur*

Türkiye'de yaşayan gayrimüslimlerin doğrudan hedef alındığı yazılarda, 'dış düşmanlara' hizmet eden 'içimizdeki düşmanlar' vurgusu yapılıyor. Bu anlamda, *gâvur* söyleminin toplumsal bellekte gayrimüslimleri 'hain' ve 'düşman' olarak kodlayan bağlamı yeniden üretiliyor. Böylece gayrimüslimler, tarihsel bir 'düşmanlık' referans gösterilerek günümüzde yaşanan siyasi ve toplumsal olayların sorumluları olarak gösteriliyor.

Örneğin, *Sabah* gazetesi yazarı Fahrettin Altun'un, 5 Ocak 2017'de İzmir adliyesinde bombalı bir araçla gerçekleştirilen saldırının ardından 7 Ocak 2017'de kaleme aldığı "Mücadelemiz sürüyor, sürecek" başlıklı köşe yazısında 'gâvur' ifadesinin doğrudan gayrimüslimlere yöneltildiği görülüyor. Altun, "Elbette terör örgütleri kaybediyor, daha da çok kaybedecekler. Elbette onların hamileri kaybediyor, daha da çok kaybedecekler. Ancak bir de bu terör örgütlerinden nemalanmak için sıra bekleyen, Türkiye içinde iktidar kavgası veren gayri milli unsurlar var. Bu millete zilleti reva gören Batılı efendilerine uşaklıkla bugünlere gelen eski Türkiye'nin gavurları kaybediyor" sözleriyle, 'milli' olanın 'Müslüman' olduğunu ileri süren baskın ideolojinin bir yansıması olarak, gayrimüslimleri ülkeye yönelik bir tehdit olarak gösteren tehlikeli bir söylem üretiyor. Yazar, gayrimüslimleri 'Batılı efendilerine uşaklık' eden 'gayri milli' unsurlar olarak işaretliyor; böylece 'gâvur' ifadesinin toplumsal bellekte yer edinmiş tarihsel bağlamından besleniyor.

Diğer yandan, ülkenin 'milli birlik ve bütünlüğüne' yönelik bir tehdit oluşturduğu düşünülen, özellikle 'terörist' ve 'vatan haini' olarak anılan kişiler ya da gruplar da 'gâvur' kelimesiyle tanımlanıyor. Bu örneklerde, sadece Müslüman olmayanın 'hain' ve 'düşman' olabileceği algısı yaratılıyor.

Gazâya kalkan Gaziantep, iki gâvurdan birini telef, diğerini derdest etti

Gaziantep Emniyet Müdürlüğü bahçesi girişinde yaşanan çatışmada bir terörist itlaf edildi.

▲ Türkiye'nin huzuruna kasteden teröristlerin dünkü hedefi Gaziantep Emniyeti'ydi.

İl Emniyet Müdürlüğü'ne saldırı düzenleyen hain, bahçe girişindeki çatışma sonucu itlaf edildi.

Teröristin üzerinde patlayıcı olabileceği ihtimali üzerine olay yerine bomba imha ekipleri

sevk edildi. Emniyet binası ve çevresi ile kentin farklı bölgelerinde güvenlik tedbirleri artırıldı.

İtlaf edilen teröristle birlikte hareket ettiği değerlendirilen kişi veya kişilerin yakalanması için kentin çeşitli noktalarında operasyonlar başlatıldı. Kısa süre sonra alçak terörist sağ olarak yakalandı.

Şekil 3: Diriliş Postası, 11 Ocak 2017

Bu kullanıma örnek oluşturabilecek içeriklerden biri olan, *Diriliş Postası*'nın, 11 Ocak 2017 tarihli "Gazâya kalkan Gaziantep, iki gâvurdan birini telef, diğerini derdest etti" başlıklı haberinde, Gaziantep Emniyet Müdürlüğü'nde emniyet güçleri ile silahlı bir grup arasında yaşanan çatışma konu ediliyor. Haberin içeriğinde "Türkiye'nin huzuruna kasteden teröristler", "hain" ve "alçak terörist" ifadeleriyle anılan kişiler, haberin başlığında 'gâvur' ifadesiyle tanımlanıyor. Aynı zamanda, yine haberin başlığında yer alan "Gazâya kalkan Gaziantep" ifadesinde, Türk Dil Kurumu sözlüğünde yer alan anlamıyla, İslam dinini korumak veya yaymak amacıyla Müslüman olmayanlara karşı yapılan kutsal savaş anlamına gelen 'gaza' kelimesi kullanılıyor. Gazete, Türkiye'ye yönelik bir tehdit barındırdığını ileri sürdüğü bir grubu 'gâvur' kelimesiyle tanımlıyor ve Müslümanlığın karşısında konumlandırıyor.

Müslüman olmayanlar 'terörist' ve 'hain' olarak etiketlenirken Müslümanlar ise bu kimliklere karşı kışkırtılıyor. Böylece, haberin başlığını okuyan bir okuyucu haberin içeriğine geçtiğinde, Müslüman olmayanları düşmanlaştıran bu bağlamdan bağımsız bir şekilde okuyamıyor.

Ali Sali

Bağımsız ve Müslüman kalacağız

Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan 2013 yılından bu yana ısrarla "bir istiklâl savaşı"ndan bahsediyor. Bu sözü ilk dilendirdiği dönemde Başbakan olan Erdoğan, bunu dile getirirken daha sonra Milli Güvenlik belgelerine FETÖ ismiyle bir tehdit olarak giren yapıyla mücadele başlangıç aşamasında sayılabiliriz! Başlangıç safhasında, çünkü FETÖ nam yapının daha sonra ortaya çıkacağı üzere bu denli bir vatan hainliğine teşebbüs edebileceği, gözünü bu kadar karartabileceği muhtemelen hesaba katılmamıştı. Daha doğrusu bu yapının gâvurluğu bu dereceye kadar taşıyabileceği akıllara bile gelmemişti. Son tahlilde bu insanlara alını secde gören insanlar olarak bakılmıştı! Alını secde gören insan Türk'e düşman olamazdı, bu milletin değerlerine düşmanlık edip gâvur konumuna düşemezdi.

Oysa hepimiz yanlışmışık. Bu milletin değerlerine düşmanlık etmekte hiçbir sıkıntı çekmeyeceklerini görememişiz. Cumhurbaşkanımızın "En yakın mücadele arkadaşlarımız bile beni yalnız bıraktılar" sitemini dile getirmesine kadar vardı süreç. Cumhurbaşkanımız yalnız değil mi şimdi? Millet yanında, devlet yanında, bu mücadeleyi canını dişine takarak yürüten güvenlik güçleri yanında, ama "Yakın çalışma arkadaşlarımız, siyasi mücadele arkadaşlarımız" diye adlandırdığı kesimin halen bir kısmı Cumhurbaşkanımızı yalnız bırakmaya devam ediyorlar. Devam ediyorlar, çünkü bu mücadelenin "ülkeyi gerdiği, toplumu kampaştırdığı" gibi bir zehaba kapılmış durumdadılar. Sosyal bilimlerin, bu bilimlerin nazariyelerinin Türk insanını, Türkiye'yi izah edemedi-

*Millet yanında,
devlet yanında, bu
mücadeleyi canını
dişine takarak
yürüten güvenlik
güçleri yanında,
ama "Yakın çalışma
arkadaşlarımız,
siyasi mücadele*

ğini yıllardır ne yazık ki görmüyorlar, görmemek için direnmiyorlar. Mücadelede tereddüt etmelerine vesile oluyor bu toplumsal nazariyeler. Oysa dö-

*siyasi mücadele
arkadaşlarımız'
diye adlandırdığı
kesimin halen
bir kısmı
Cumhurbaşkanımızı
yalnız bırakmaya
devam ediyorlar.*

nüp baksalar, gece vakti okunan bir sala sesinin toplumu ne hale getirdiğini görseler, sosyal bilim nazariyelerinin hiçbirinin bunu izah edemeyeceğini

görecekler. Ya da geçtiğimiz cumartesi gecesi Maçka Parkı'nda canlı bombayı görüp "bombanın tahribatı daha az olsun" diye canlı bombanın üzerine giden güvenlik güçlerinin bu halinin de sosyal bilim nazariyeleri tarafından izah edilemediğini görecekler. Bunlar sadece Türkiye'de olur ve batılı sosyal bilim nazariyeleri Türk insanını, Türk toplumunu izah etmekte yaya kalırlar. Zaten bunu görseler FETÖ ile mücadelede ayak sürümezler, bu mücadelenin toplumu kampaştıracığı gibi bir zehab içine yuvarlanmazlardı.

17 Mayıs 2006 tarihinde yapılan Danıştay saldırısından bu yana Türkiye'nin maruz kaldığı tüm gâvurluklar Türkiye'nin bağımsız ve Müslüman bir ülke olarak kalma iradesini sona erdirmeye teşebbüsleridir. 15 Temmuz paralel gâvurluğu da bu hesabın ulaştığı zirve noktasıdır. Başarılı olabilseydi şu anda ülkede kan gövdeyi götürüyor olacaktı. Sadece o gece için hazırladıkları ceset torbalarının sayısının 100 bin olduğunu söyleyeyim de siz bir tahminde bulunmaya çalışın. 9 bin 800 kişilik 11 adet infaz listesinin olduğunu söyleyeyim de meselenin hangi boyutta olduğunu tahmin etmeye çalışın. Şu ana kadar muhtemelen NATO askerleri Türkiye'de istikrar temin etmek için müdahale etmiş olurlardı, ama muhal farz henüz NATO askerleri ittifak üyesi bir ülkede istikrar temin etmek için müdahalede bulunmamış olsun, acaba bu ülkenin kaç şehrinde birbirimizi boğazlıyor olurduk dersiniz? Şu ana kadar bu muazzem milletin kaç yüz bin insanı toprakla hemhal olurdu acaba?

Bağımsız ve Müslüman bir devlet olarak varlığımıza son vermek istediler, ama başaramadılar. Başaramayacaklar da. Bağımsız ve Müslüman bir Türkiye Devleti'ni temsil eden kişi olan Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'a karşı yürütülen bu acımasız saldırıların da tek hedefi var: 2006 yılı Mayıs ayına kadar devam eden Vesayet Sistemine geri dönebilmek. Eski yapı tekrar tesis edilebilse muhtemelen kısa sürede Türkiye'yi uçururlar bile. Müslüman bir ülke olması umurlarında bile olmaz. Hatta şeriatı bile hâkim kılarlar! Ama Türkiye bağımsız ve Müslüman bir ülke olma kararından vazgeçecek değil. Bu da benim son sözüm olsun...

sabiherden@gmail.com

Şekil 4: Diriliş Postası, Ali Sali, 15 Aralık 2016

Benzer bir durum, 15 Temmuz darbe girişimi ile ilgili yazılarda da karşımıza çıkıyor. Ali Sali'nin *Diriliş Postası*'nda 15 Aralık 2016'da kaleme aldığı yazısında, "Başlangıç safhasında, çünkü FETÖ nam yapının daha sonra ortaya çıkacağı üzere bu denli bir vatan hainliğine teşebbüs edebileceği, gözünü bu kadar karartabileceği muhtemelen hesaba katılmamıştı. Daha doğrusu, bu yapının gâvurluğu bu dereceye kadar taşıyabileceği akıllara bile gelmemişti. Son tahlilde bu insanlara alını secde gören insanlar olarak

bakılmıştı! Alnı secde gören insan Türk'e düşman olamazdı, bu milletin değerlerine düşmanlık edip gâvur konumuna düşmezdi" sözlerinde benzer bir söylemle karşılaşılıyor. Sali, 'alnı secde gören insanın' yani Müslümanların bir tehdit oluşturamayacağını ileri sürerek gayrimüslimleri doğrudan Türkiye'ye yönelik 'asıl tehdit' olarak hedef gösteriyor. Bu yazıda, Müslümanlığın makbul sınırlarının dışına çıkmış olanlar, Müslüman olmamakla 'suçlanıyor'; gâvur olmak, düşman olmanın yanı sıra bir küfür veya aşağılama anlamını da beraberinde taşıyor.

1.2. 'Müslüman Türkiye'ye yönelik bir tehdit olarak 'gâvur Batı'

İktidarların insanların eylemlerini ya da özgürlüklerini kontrol etmenin yanı sıra onların zihinleri, düşünceleri, tutumları ve ideolojileri üzerinde de denetim kurduğunu öne süren Van Dijk, bu zihinsel denetimin sağlanabilmesi için de söylemin kontrol edilmesi gerektiğini ifade eder²³. Dolayısıyla, eğer bir iktidar mekanizması söylemi kontrol edebiliyorsa insanların eylemlerinin ötesinde bilgi ve ideolojilerini de kontrol edebiliyor demektir. Medya açısından ele alındığında, söylemin denetlenmesi yalnızca medya organlarının değil okuyucuların zihinlerinin de dolaylı veya dolaysız olarak kontrol edilmesidir. Diğer yandan, söylemin yalnızca metinden veya kelimelerden ibaret olmadığını ve bağlamdan bağımsız düşünülmemeyeceğini ileri süren Van Dijk, söylemin kontrol edilebilmesi için öncelikle bağlamın kontrol edilmesi gerektiğini söyler.

Van Dijk'ın da söylediği gibi, özellikle siyasilerin ve kamuya mal olmuş kişilerin, gündemi belirlemek adına söylemi kontrol etmek istediklerinde öncelikle bağlamı kontrol etmeleri gerekir. Bu anlamda, 16 Nisan anayasa değişikliği referandumu öncesi dönemde bağlam, çoğunlukla 'Batılı' devletlerin Türkiye'ye yönelik 'düşmanca' tutumları üzerinden yaratıldı. Müslümanlığa dair değerler ön plana çıkarılırken 'düşman' olarak görülen taraflar 'Müslüman olmayanlar' olarak lanse edildi.

²³ Teun A. Van Dijk, *Söylem ve İktidar*, Nefret Suçları ve Nefret Söylemi, İstanbul: Hrant Dink Vakfı Yayınları, 2010, sf: 10-41.

Gâvur, gâvurluğunu yapıyor!

YAZININ başlığının fazla sert olduğunu düşünebilirsiniz ama meselenin aslı maalesef budur: Gâvur, gâvurluğunu yapıyor! Üstelik böyle yapmaları da yeni bir şey değil, asırlardan buyana devam eden âdetleri!

Geçen hafta yaşadıklarımızı düşünün: Bakanların referandum öncesinde Avrupa'daki gurbetçilerimizle biraraya gelebilmeleri için yaptıkları hazırlıklar mesele oldu, toplantılar binbir bahane ile iptal edildi, "Gelirdin, gelemezdin" tartışmaları yaşandı, daha başka Avrupa ülkeleri ile de karşı karşıya geldik ve işler Hollanda'da çığından çıktı!

Bütün bunların sebebi ise iddia ettikleri gibi öyle demokrasi, güvenlik, içişleri derdi vesaire değil, bize karşı tarihten gelen, asırlar öncesine dayanan antipatidir!

Refaha, rahat ve sıkıntısız bir hayat tarzına kavuşmanın yolunun "Avrupalılaşmak" maksadıyla yeni kimliklere bürünmekten ibaret olduğunu zannedip kendi kendimize istediğimiz kadar bu yolda ilerlediğimize yahut çoktaaan Avrupalı olduğumuza inanalım; "Bakın, tamamen değiştik; artık biz de sizler gibiyiz" diye konuşup etrafı güldürelim, öyle olabilmek için bitmek tükenmek bilmeyen çabalar gösterelim ama ne çare, olmuyoruz ve olamayız! Uğraşalım, didinelim, edelim, âdetlerimizden, yaşayışımızdan, huylarımızdan vazgeçelim, hattâ inançlarımızdan bile verebildiğimiz kadar taviz verelim, boşuna! "Tamam, artık bizler gibisin ve bizdensin" demeleri, yüzlerce senelik antipatiyi unutmaları mümkün değildir!

BERLİN'DEKİ DANSLARI HATIRLAYIN

Dolayısı ile, Rotterdam'da geçen gece yaşananların temelinde Hollanda'da önümüzdeki hafta yapılacak seçimlerden kaynaklanan bir siyasi manevra falan değil, işte bu hoşlanmazlık, yani Türkiye'nin ve Türkler'in bambaşka bir âlemin

Türkiye'nin ve Türkler'in bambaşka bir âlemin mensupları gibi görülmesi vardır!

Alman Federal Meclisi'nin geçen senenin Haziran'ında 1915 olaylarını "soykırım" diye niteleyen metni kabulünden hemen sonra Berlin'de, Meclis binasının önünde yapılan kutlamaları hatırlar mısınız?

Ermeniler kırmızı, mavi ve turuncu bayraklarını açıp sloganlar ve şarkılar refakatinde sevinçten raksederlerken sol üst köşesinde haçın bulunduğu mavi-beyaz bayrakları ile Yunanlılar da koşa koşa gelmişler ve onlar da dansetmeye başlamışlardı! **Apostol ile Helen, Agop ile Takuhi**'yi bu mutlu günlerinde yalnız bırakmamış ve "**Kâfirler tek millettir**" sözünü doğrulamışlardı...

Rotterdam'da önceki gece olanlar da, işte aynen budur!

GÜÇLÜ GÜNLERDEN UTANMAK

Ama, "Avrupalı" olabilmek uğruna değişmemizin şart olduğuna hâlâ inananlarımız mevcut ve böyle düşünenler Hollada'da bütün o rezaletler yaşandığı saatlerde TV'lerde tuhaf ve alâkasız sözler etmekle meşguldüler...

"**Bizi, 300 yıl önceki Türkiye'ye göre değerlendiriyorlar. Bugünün Türkiye'sini görmüyor, görmek istemiyor, üç asır öncesinin Türkiyesi olduğumuzu zannediyorlar. Biz artık başka bir ülkeyiz**" diyorlar, Avrupa'da "**Türk**" dendiğinde hâlâ "**fesli adamların**" hatırlandığını söyleyip yakınıyorlardı.

Mantığa bakın! Sanki bundan üç asır öncenin Türkiyesi berbat, perişan, insanlık dışı hadiselerin yaşandığı bir cehennem gibi idi; o vaziyetten kurtulabilmek için elimizden geleni yapmış, değişmiş ama Avrupa'yı bir türlü ikna edememiştik!

Hâlâ bu mantığın esiri olup böyle konuşanlara Türkiye'nin üç-dört asır öncesinin en güçlü memleketlerinden biri olduğunu, hattâ şimdi ellerinden gelen terbiyesizliği yapmaktan çekinmeyen Hollandalılar'ın bile İspanyol esaretinden kurtulabilmek için İstanbul'a heyet gönderip el-etek öptüklerini ve bugünkü nefretlerinin gerisinde de üç asır önceki bu güçlü hatıranın getirdiği ezikliğin bulunduğunu nasıl anlatabilirsiniz ki?

Ve, o mâlûm "**fes**" meselesi...

Senin dedelerinin, büyük dedelerinin, hepsinin günlük serpuşu fes idi ve başlarında şimdi utandığın o fes vardı evlâdım... Dolayısı ile bugün tuhaf gelen ama o devrin âdeti ve modası olan festen utanıp "**Biz fesi çoktan attık**" diye kendi kendimize böbürlenmek, "**Dedelerimiz maskara gibi giyinirler, kafalarına da hokkabaz başlığını andıran püsküllü, kırmızı bir külâh geçirirlerdi**" demektir!

Şekil 5: Habertürk, Murat Bardakçı, 13 Mart 2017

Diplomatik krizlerden dolayı Batılı devletlerin Türkiye'ye düşman olduğunu ileri süren yazılardan biri olan, Murat Bardakçı'nın 13 Mart 2017'de *Habertürk* gazetesinde yazdığı "Gâvur, gâvurluğunu yapıyor!" başlıklı yazısı, "Yazının başlığının fazla sert olduğunu düşünebilirsiniz ama meselenin aslı maalesef budur: Gâvur, gâvurluğunu yapıyor! Üstelik böyle yapmaları da yeni bir şey değil, asırlardan bu yana devam eden âdetleri!" sözleriyle başlıyor. Bardakçı, Almanya ve Hollanda ile yaşanan diplomatik krizleri kastederek, bunların sebebinin 'demokrasi, güvenlik, içişleri derdi vesaire' olmadığını, Türkiye'ye yönelik "tarihten gelen, asırlar öncesine dayanan antipati" olduğunu ileri sürüyor. 2016 yılının Haziran ayında Almanya'da Ermeni Soykırımını yasa tasarısının kabul edilmesi üzerine meclis önünde yapılan kutlamaları hatırlatarak şöyle devam ediyor: "Ermeniler kırmızı, mavi

ve turuncu bayraklarını açıp sloganlar ve şarkılar refakatinde sevinçten raksederlerken sol üst köşesinde haçın bulunduğu mavi-beyaz bayrakları ile Yunanlılar da koşa koşa gelmişler ve onlar da dansetmeye başlamışlardı! Apostol ile Helen, Agop ile Takuhi'yi bu mutlu günlerinde yalnız bırakmamış ve 'Kâfirler tek millettir' sözünü doğrulamışlardı..." Bardakçı, yazısı boyunca, Hollanda ve Almanya'dan bahsederken dinî bir kimliğe vurgu yapmıyor. Ancak Ermenileri ve Yunanlıları da hedef aldığı sözlerinde 'gâvur' ifadesini kullanırken, bahsi geçen devletlerin ve milletlerin Hıristiyan kimliğine vurgu yapıyor. Dolayısıyla yazar, okuyucuda, söz konusu düşmanlığın devletlerin Müslüman olmamalarından kaynaklandığı algısını yaratıyor.

Akın AYDIN

**Batı'nın tavrında
şaşılacak
bir şey var mı?**

KURŞUN KALEM aakin.aydin@hotmail.com

Bağımsız olan bir devlet, bir başka devlet ile ters düştü diyelim. Tabi 'ters düşmek' tabiri çok geniş bir alanı kapsıyor. Temel insan hakları, devletlerarası ilişkiler, din ve vicdan özgürlüğü, tarihi gerçekler vs. gibi. Oldu ya! Böyle bir fiil, söz, itham veya duruş karşı taraftan gerçekleşti. Siz de devletsiniz. Ne yaparsınız?

Ben olsam baktım müzakere yoluyla bu iş olmuyor, lafı bırakır ve hemen, anında siyasi, sosyal, hukuki yaptırımları devreye sokarım.

Nasıl yani? Mesela BM, AP, AIHM gibi örgütleri devreye koymaya çalışırsın. Baktın ki, bu örgütler işi ağırdan alıyor, muhatabın ise gittikçe çirkinleşiyor. Öyleyse hemen siyasi ve ekonomik yaptırımları devreye koyarsın. Karşıdaki devlet hiçbirini kabul etmedi ve senin itibarını, siyasi, sosyal, ekonomik çıkarlarını tehdide devam ediyor. En güçlü seçeneğin elindedir. Ordu-Asker.

Nasıl olduysa! Devlet olarak öyle bir noktaya geldik ki, sadece komşularımızla değil küresel bağlamda birçok devlet ile karşı karşıyayız.

Dün İsrail, ABD, Rusya, İran, Irak, Yemen, Mısır, Libya, Tunus, Fas derken yelpaze açıldıkça açıldı. (Bu ülkeler ile bugün dost olmuş filan değiliz. Sadece ateş korlandı. Her an yeniden patlayabilir)

Bugünlerde Rum Kesimi, Yunanistan, Ermenistan derken Almanya, Hollanda, İsveç,

Danimarka bu yelpazeye eklendi.

Bir vatandaş olarak düşünüyorum (!) bu devletler ve özellikle gündemde olan Hollanda hem ülkemizi, hem de vatandaşlarımızı hedef alıyor. Öyle mi?

Öyleyse ve haklı olduğumuza inanıyorsak hemen siyasi ve hukuki yaptırımları ortaya sürelim. BM'ye, AP'ye, AIHM'ye müracaatımızı yapalım. Elçimizi çekelim. Elçilerini yollayalım.

Ha olmadı. Hollanda geri adım atmadı. Rusya'nın bize yaptığını yapalım. 24 saatte bütün ekonomik ilişkilerimizi donduralım. Hollanda ile bütün alış-verişimizi donduralım.

Biz büyük devletiz. Ekonomimiz iyi. İstikrar devam ediyor. Küresel güce sahibiz. Öyle değil mi? Her gün televizyonlardan bu haberleri izlemiyor musunuz?

Artı atalarımızla her daim övünen bir millet ve idarecilere sahibiz. Ne demişti atalarımız, "Ayinesi iştir kişinin. Lafa bakılmaz."

Öyleyse lafı bırakalım, işe başlayalım. İşe başladık ama akıllanmadılar. Bak! O zaman da atalarımız demişti ki, "Nasihat ile uslanmayı etmeli tekdir. Tekdir ile uslanmayanın hakkı kötedir."

Buyurun! Meydan sizin.

Diğer yandan Avrupa'nın bu tavrına şaşımaya gerek var mı? Batı hep aynı Batı değil mi? Her daim İslam-Müslüman düşmanı değil mi Batı?

1071'den bu tarafa siyasetçisi, sanatçısı, papası, papazı, piskoposuyla hep bir ağızdan Türkleri yok etmeye ant içen, Türkleri barbar, katil olarak tariflendiren Batı değil miydi?

Aynı sözleri bugün duymak, aynı şiddet, katliam ve hakaretlere bugün de maruz kalmak "Türküm" diyebilenleri şaşırtmaması lazım.

Çünkü gâvur, gâvurluğunu yapıyor. Mesele senin ne yaptığındır!

Şekil 6: Yeni Mesaj, Akın Aydın, 15 Mart 2017

15 Mart 2017'de *Yeni Mesaj* gazetesinde Akın Aydın tarafından kaleme alınan "Batı'nın tavrında şaşılacak bir şey var mı?" başlıklı yazıda, "Bugünlerde Rum Kesimi, Yunanistan, Ermenistan derken Almanya, Hollanda, İsveç, Danimarka bu yelpazeye eklendi" sözleriyle, Türkiye'nin küresel bağlamda birçok devletle karşı karşıya olduğunu ileri sürüyor ve uygulanabilecek yaptırımlara dair önerilerini sunuyor. Aydın, yazının sonunda, "Diğer yandan Avrupa'nın bu tavrına şaşımaya gerek var mı? Batı hep aynı Batı değil mi? Her daim İslam-Müslüman düşmanı değil mi Batı?" sözleriyle, Batılı devletleri Türkiye'ye yönelik ezeli düşmanlar olarak konumlandırıyor. Ardından, "1071'den bu tarafa siyasetçisi, sanatçısı, papası, papazı, piskoposuyla hep bir ağızdan Türkleri yok etmeye ant içen, Türkleri barbar, katil olarak tariflendiren Batı değil miydi?" sorusuyla, siyasetçilerin ve toplumsal figürlerin yanı sıra

Hıristiyan din adamlarının da bu düşmanlığın içerisinde olduklarını iddia ediyor ve “Çünkü gâvur, gâvurluğunu yapıyor. Mesele senin ne yaptığıdır!” ifadeleriyle yazıyı sonlandırıyor.

Aydın, ‘gâvur’ ifadesini ‘zalim, merhametsiz’ gibi anlamlarda kullanıyor olsa bile, Hıristiyanlığa yaptığı göndermelerle okuyucunun algısında bu anlamları Müslüman olmamakla ilişkilendiriyor. Böylece, daha önceki örneklerde de görüldüğü üzere, düşmanlık algısı Batılı devletlerin Müslüman olmamaları üzerinden kurgulanıyor. Bardakçı’nın yazısında olduğu gibi, ülkeler arası siyasi ve diplomatik krizlerin ele alındığı bu yazıda da, bir yandan Müslüman olmayan vurgusu alttan alta hissedilirken diğer yandan da geçmişten gelen bir düşmanlığı taşıyan toplumsal hafıza yeniden ortaya çıkarılıyor. Böylece, ‘gâvur’ kelimesinin günümüzdeki bağlamının, tarihi ve ezeli bir düşmanlığa gönderme yapan geçmişteki bağlamından ayrı düşünülemediği görülüyor.

Aynı zamanda, bu kategoride yer alan birçok köşe yazısında, ‘gâvur’ ifadesiyle hedef alınan Batılı devletler, Kur’an ayetlerine referans verilerek Hıristiyan ve Yahudi kimlikleri üzerinden düşmanlaştırılıyor. Toplumsal bellekte ‘Müslüman olmayan’ ve ‘merhametsiz, acımasız’ anlamlarının iç içe geçtiği ‘gâvur’ ifadesi, günümüzdeki bağlamında da Kur’an ayetleriyle desteklenerek merhametsiz ve acımasız olanın Müslüman olamayacağı anlamını kuvvetlendiriyor. Böylece, bir kez daha kavramın beraberinde getirdiği anlamlar bütünü kullanılarak, okuyucunun algısındaki düşmanlığı ve nefreti ortaya çıkaran çağrışımlar güçlendiriliyor.

Gâvurdan dost olmuyor işte

ÖYLE görünüyor ki, önümüzdeki evet-hayır referandumu batılı emperyalistleri bizden daha çok ilgilendiriyor. Hollanda, Almanya, İsviçre vb. nice ülkeler, bizim dâhildeki muhaliflerden daha şiddetli muhalefet yapmaktadırlar. Özellikle son günlerde Hollanda ve Almanya'nın tavrını anlamak na mümkün.

Yarım asırdan fazladır Avrupa birliğiyle yatar kalkarız. Bizden çok çok daha geride olan nice kıytırık devletler birliğe kabul edilirken, biz hala bekletiyoruz. Kur'an ve Sünnetin öğretilerine az çok vakıf olan her akılselim Müslüman, bu işin boş bir hülya olduğunu biliyor ve haykırıyordu. Ancak ne yazık ki gelişen olaylar ve şartlar bizi bu zalimlerin kapısında, el pençe divan durmaya bizi zorladı. Tabi bunda batıya endeksli kafalarında etkisi büyüktü...

Hâlbuki kâinatın sahibi olan Allah (cc) ta 1450 yıl öteden, bu kâfirlere karşı defalarca bizi uyarıyordu. Kur'an, Haçlı Siyonist ittifakıyla, İslam ümmetinin ittifakının mümkün olmadığını, defalarca ihtar etmişti. İşte birkaç örnek:

"Ey inananlar! Sakın Yahudi ve Hıristiyanları dost edinmeyin. Onlar ancak birbirlerinin dostlarıdır. Sizden kim onları dost edinirse, kuşkusuz o da onlardandır. Şüphesiz Allah, zalimler topluluğunu doğruya iletmez." (Maide 5/51)

"Sen dinlerine uymadıkça, ne Yahudiler ve ne de Hıristiyanlar asla senden razı olmazlar. (Bakara 2/120)

"Ey iman edenler! Kendilerine kitap verilenlerden herhangi bir gruba uyarmanız, imanınızdan sonra sizi döndürüp kâfir yaparlar." (Ali İmran 3/100)

"Mü'minler, mü'minleri bırakıp inkârcıları dost edinmesin. Kim böyle yaparsa Allah ile bir ilişkisi kalmaz. Ancak onlardan (gelebilecek tehlikeden) korunmanız başkadır. Allah, asıl sizi kendisine karşı dikkatli olmanız hakkında

disine karşı dikkatli olmanız hakkında uyarılmaktadır. Çünkü dönüş Allah'adır." (Ali İmran 3/28)

Resulullah (sav)'ın sadece şu hadisi şerifi de düşmandan gelebilecek tehlikenin büyüklüğüne net olarak işaret etmektedir: "Diğer milletler, tıpkı yırtıcı hayvanların yemleri üzerine üşüşmeleri gibi sizin üzerinize üşüşecekler." soruldu: "Ya Rasûlullah, o gün sayımız çok az olacağı için mi?" Efendimiz (sav): "Hayır" der. "Bilakis, o gün sayınız çok olacak. Fakat akıntıya kapılan çer-çöp gibi olacaksınız. Allah, düşmanlarınızın kalbinden sizin heybetinizi çıkaracak, sizin kalbinize de "vehen" verecek." Yine soruldu: "Vehen nedir ya Rasûlullah?.." Buyurdu ki: "Dünya sevgisi ve ölüm korkusudur." (Ebû Dâvûd, melâhim 5; Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, 2/359; 5/278.)

Bir asırdan fazladır İslam ümmetine tüm bu cürümleri reva gören batılılar, Siyonistler, evangelistler, neo conlar, masonlar, kısaca bil cümle kâfirler, tarih boyu yaptıkları kahpelikleri, son bir asırda binlerce kat katlayarak devam ettiriyorlar. Silahlar, teknoloji vs. araç gereçlerin güçlenmesi oranında zulüm de artıyor. Çünkü kâfirler, gücü zorbalık ve insanlık dışı muameleler için kullanmayı iftiharla yapıyorlar. Hâlbuki güç ümmetin elindeyken, gücü huzur, güven ve adalet için kullanıyordu. Kaldı ki sadece kendi tebaası değil tüm dünya insanlığı için...

BM, NATO, AHİM, AB, AP, G20, 5'li çete vd. uluslararası kuruluşlar, çifte standartlarını, ikiyüzlülüklerini, (aslında çok yüzlülük mü, bukalemun luk mu? demeli...) riyakârlıklarını vs. daha ne zamana kadar devam edecekler. Bunlara kim ne zaman dur diyecek...

Ancak şunu da unutmayalım düşman düşmanlığını yapacaktır elbette. "aydan post, gâvurdan dost olmaz." Sözü boşuna değil... Bunlara "neden bunca zulmü yapıyorsunuz?" demek, akrebe neden sokuyorsun?" demek gibi bir şey... Sokmak akrebin, yılanın tabiatıdır... Parçalamak, öldürmek vahşi hayvanların yaratılışı gereğidir. Bunlar, Kur'an'ın ifadesiyle hayvanda da daha alçaktırlar...

Ancak şunun altını kalın çizgilerle çizerek tekrar tekrar beyan etmeliyiz ki, İslam ümmetinin bu karanlık tablosunun sebebi; kendisinin zayıf ve güçsüzlüğü, düşmanın da güçlü olmasından değildir. Asıl sebep binbir tefrika sebebiyle, İslam ümmetinin gücünün dağılık olmasındandır. Tabi beraberinde şunu da tekrar edelim.

Yazının devamı "milatgazetesi.com"da.

Şekil 7: Milat, Muhammed Özkılınç, 13 Mart 2017

Bunun en çarpıcı örneklerinden olan, *Milat* gazetesi yazarı Muhammed Özkılınç'ın 13 Mart 2017 tarihli "Gâvurdan dost olmuyor işte" başlıklı köşe yazısında, 'gâvur' olarak tanımlanan Hollanda ve Almanya gibi Batılı ülkelerin referandum öncesi süreçteki tutumları eleştiriliyor. Yazar, "Hâlbuki kâinatın sahibi olan Allah (cc) ta 1450 yıl öteden, bu kâfirlere karşı defalarca bizi uyarıyordu. Kur'an, Haçlı Siyonist ittifakıyla, İslam ümmetinin ittifakının mümkün olmadığını, defalarca iddia etmişti" sözlerinin ardından, "Ey inananlar! Sakın Yahudi ve Hıristiyanları dost edinmeyin. Onlar ancak birbirlerinin dostlarıdır. Sizden kim onları dost edinirse, kuşkusuz o da onlardandır. Şüphesiz Allah

zalimler topluluğunu doğruya itmez” (Maide 5/51) ve “Sen dinlerine uymadıkça, ne Yahudiler ne de Hıristiyanlar asla senden razı olmazlar” (Bakara 2/120) ayetlerine yer veriyor. Böylece okuyucu, ilk olarak yazının başlığında işaret edilen ‘gâvurun’ Hollanda ve Almanya gibi Batılı devletler olduğunu, daha sonra da ‘gâvurluklarının’ nedeninin Yahudi ve Hıristiyan olmalarından kaynaklandığını anlıyor.

Yazının sonunda, “Ancak şunu da unutmayalım düşman düşmanlığını yapacaktır elbette. ‘Aydın post, gâvurdan dost olmaz.’ Sözü boşuna değil... Bunlara ‘neden bunca zulmü yapıyorsunuz?’ demek, akrebe neden sokuyorsun?’ demek gibi bir şey... Sokmak akrebin, yılanın tabiatıdır,... Parçalamak, öldürmek vahşi hayvanların tabiatı gereğidir. Bunlar, Kur’an’ın ifadesiyle hayvandan da daha alçaktır” sözleriyle, yazı boyunca ‘gâvur’ ilan ettiği Batılı devletler, yazarın insanın karşısında hiyerarşik olarak daha aşağıda gördüğü hayvanlarla eş tutuluyor. Böylece, Batılı devletler birer ezeli düşmanlar olarak insandışlaştırılıyor; bu söylem üretilirken ‘gâvur’ ifadesinin beraberinde getirdiği çağrışımlar düşmanlık algısını daha da kuvvetlendiriyor.

1.3. Bir hakaret olarak *gâvur* tartışması: ‘Gâvur İzmir’ örneği

Gündelik dilde ve medyada, ‘Müslüman Türk’ normunun makbul sınırlarını aştığı düşünülen İzmir halkına yönelik bir hakaret ifadesi olarak kullanılan ‘gâvur İzmir’, arka planında Müslüman olmayanın düşman, vatan haini olduğu algısını beraberinde taşıyor. ‘Gâvur İzmir’ söylemine yöneltilen eleştiriler ise, söylemin ardındaki bu yerleşik ve ayrımcı algının eleştirilmesinden ziyade söylemin hakaret anlamını yeniden inşa ediyor. Diğer bir deyişle, ‘gâvur İzmir’ söylemi, ‘gâvur’ kelimesi gayrimüslimleri ötekileştiren ve düşmanlaştıran bir söylem olduğu için değil; ‘Müslüman Türkiye’nin bir parçası olan İzmirlilerin bu ifadeyle birlikte ‘yabancılaştırılmasından’ ve Müslüman olmamakla ilişkilendirilmesinden dolayı eleştiriliyor. Böylece, ‘gâvur İzmir’ ifadesinin Müslüman olmayan kimliklere yönelttiği tarihi ve ezeli düşmanlık algısı, bu söylemi eleştirenler tarafından da kabul görüyor ve ayrımcı bir refleksle yeniden inşa ediliyor.

10 Aralık 2016’da İstanbul, Beşiktaş’ta yaşanan patlama sonrası sosyal medyada “Neden İzmir’de patlama olmuyor”, “Yoksa gavur gavura rahat rahat yaşıyorlar mı” ifadelerini paylaşan E.Ş. isimli bir kullanıcı, özellikle sosyal medyada oldukça eleştirildi. Yazılı basında, İzmir Barosu’nun E.Ş. isimli kullanıcıya yönelik suç duyurusunda bulunması 17 Aralık 2016’da birçok gazete şu başlıklarla haberleştirildi: “‘İzmir’de neden patlama olmuyor’ ifadesi mahkemelik” (*Birgün*), “Baro hakareti yargıya taşıdı” (*Evrensel*), “‘Neden İzmir’de patlama olmuyor’ tweet’ine soruşturma” (*Milliyet*), “‘ÇİRKİN MESAJA SUÇ DUYURUSU’” (*Posta*), “‘İzmir’de neden patlama yok’ paylaşımı için suç duyurusu” (*Sözcü*), “İzmir tweetine suç duyurusu” (*Vatan*).

İzmir'e hakaret sözü yargıya taşındı

İzmir Barosu, 10 Aralık'ta İstanbul'daki patlama sonrası sosyal medya üzerinden "Neden İzmir'de patlama olmuyor", "Yoksa gavur gavura rahat rahat yaşıyorlar mı?" şeklinde paylaşımlarda bulunan kadın hakkında suç duyurusunda bulundu

İstanbul Beşiktaş'ta, terör örgütünün bombalı saldırısı sonucu 37'si polis 44 kişinin şehit olduğu olay sonrası sosyal medyadan E.Ş. isimli kadın "Neden İzmir'de patlama olmuyor" şeklinde paylaşımda bulunmuştu. Bu paylaşım ile ilgili İzmir Barosu suç duyurusunda bulundu.

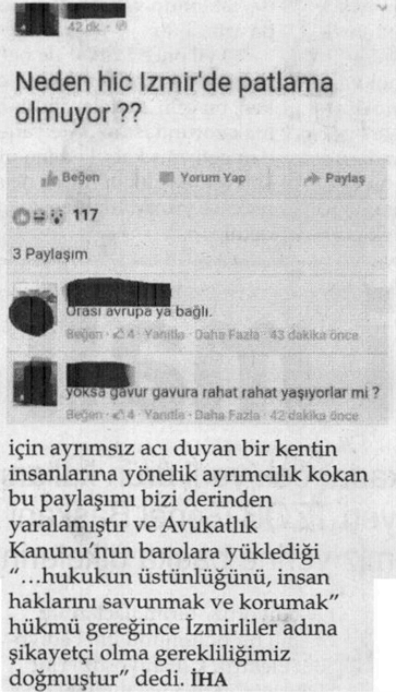
İzmir Barosu'nun suç duyurusu dilekçesinde, "Türkiye Beşiktaş'ta gerçekleşen terör saldırısında şehitlerini henüz uğurlarken, birlik ve beraberlik içerisinde yaraların sarılması gereken şu günlerde, E.Ş. adında bir sosyal medya kullanıcısı açıkça halkı kin ve düşmanlığa tahrik etmekte, aşağılamakta ve nefret suçu işlemektedir" denilerek, adı geçenini yaptığı paylaşımın TCK'nın 216. maddesinde ifade edilen "Halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama" suçunun unsurlarını oluşturduğu ifade edildi.

Şüphelinin ifadelerinin açıkça şiddet içerdiği belirtilen dilekçede, "Düşünce özgürlüğünün demokratik

toplumlardaki mutlak sınırı ise 'şiddet' tir. Bu ifadeler aynı zamanda kamu barışı açısından açık ve yakın bir tehlike oluşturmakta, şiddete doğrudan hedef gösterme amacı ve sonucu taşımaktadır" denilerek şüpheli hakkında soruşturma yürütülerek kamu davası açılması talep edildi.

'İzmirli'ler adına şikayetçi olduk'

İzmir Barosu Başkanı Av. Aydın Özcan konuya ilişkin yaptığı açıklamada, "İzmir'e ve İzmirli'lere yapılan bu hakareti içimize sindirmemiz mümkün değildir. Kurtuluş Savaşı'nın ilk kurşununun atıldığı, Mustafa Kemal Atatürk'ün 'bütün cihan işitsin ki efendiler, artık İzmir hiçbir kirli ayağın üzerine basamayacağı kutsal bir topraktır!' diyerek onurlandırdığı güzel İzmir'in halkı, vatanın her karış toprağında yaşanan acıları yüreğinde hissetmektedir. Anadolu'da patlayan her bomba, katledilen her insanımız

Şekil 8: Yeni Mesaj, 17 Aralık 2016

İstanbul Barosu Başkanı Aydın Özcan yaptığı açıklamada, "İzmir'e ve İzmirli'lere yapılan bu hakareti içimize sindirmemiz mümkün değildir. Kurtuluş Savaşı'nın ilk kurşununun atıldığı, Mustafa Kemal Atatürk'ün 'bütün cihan işitsin ki efendiler, artık İzmir hiçbir kirli ayağın üzerine basamayacağı kutsal bir topraktır!' diyerek onurlandırdığı güzel İzmir'in halkı, vatanın her karış toprağında yaşanan acıları yüreğinde hissetmektedir. Anadolu'da patlayan her bomba, katledilen her insanımız için ayrımsız acı duyan bir kentin insanlarına yönelik ayrımcılık kokan bu paylaşım bizi derinden yaralamıştır" sözleri yer aldı.

Özcan açıklamasında, resmi tarihten beslenen bir milliyetçilik anlatısıyla, İzmirli'lerin ne kadar 'vatansever' ve 'vicdan' sahibi olduğuna vurgu yapıyor; İzmirli'leri, *gâvur* söyleminin Müslüman olmayan kimlikleri 'merhametsiz' ve 'düşman' olarak işaretleyen iç içe geçmiş anlamlarının tam olarak karşısında konumlandırıyor. Böylece, Müslümanlar ve Müslüman olmayanlar arasında vicdan, merhamet ve vatanseverlik gibi 'milli' addedilen duygular üzerinden kurulan karşıtlıklar yeniden üretiliyor; bu karşıtlık ise Müslüman olmayanları ahlaki anlamda eksik temsil ediyor.

**Yılmaz
ÖZDİL**

yozdil@sozcu.com.tr

Gavur İzmir'e irfan geleneği öyle mi?

Akp'nin diyanet işleri başkanı görmez efendi ne diyordu?
"İzmir'in farklı bir dindarlığı var, bu dindarlığın irfan geleneğine ihtiyacı var, öyle olduğu için irfan geleneğinden geçmiş birinin İzmir'e müftü olarak atanması tesadüf değil" diyordu.

★

Netice kardeşim?

★

İzmir müftüsü, tüm müftülük personeline, Tayyip Erdoğan'ın bugünkü mitingine katılma zorunluluğu getirdi. Tüm personelin zorunlu tutulması yetmedi... "Eşinizi ve cemaatinizi de getirin" denildi. "Kaç kişiyle katılacağımızı ivedilikle bildirin" denildi.

★

Bu muydu irfan geleneği?

★

Muhterem İzmirililer...
Allah, fikri hür vicdanı hür irfanı hür İzmirimizi bunların irfanından korusun.

Aminnn!

Gavur İzmir denilen kavram bizim için hakaret değil, iltifattır, gavur İzmir kadar müslüman olsunlar yeter.

Aminnn!

Allah bu memlekete politikayı camiye sokmayan, dini siyasete alet etmeyen din adamları nasip etsin.

Aminnn!

Bu coğrafyada Allah ile kul'un arasına giremedikleri her şehir, aslında biraz İzmir'dir. Kerameti kendinden menkul ruhbanların, İzmir'de Allah ile kul'un arasına girmesine müsaade etme yarabbim.

Aminnn!

★

Bu mübarek memleket, kuvayi milliyeci müftü Börekçizade'nin kefen parasıyla kuruldu. Bu memlekette bugün, hırsız imam sandıktan oy çalışırsa, kutsal kitabımız miting meydanlarında adeta parti broşürü gibi kullanılıyorsa, kandil mahyalarında milletvekili reklamı yapılıyorsa, camilerimiz seçim bürosu haline getirilmişse... Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk diyanet işleri başkanı Börekçizade'nin makamında oturan görmezgillere, akıl fikir, şuur nasip eyle yarabbim.

Aminnn!

★

Mustafa Kemal'in ilk ikametgah adresi, Atatürk Cumhuriyeti'nin kalesi, milli mücadelenin simgesi, dağlarında çiçekler açan şehrimizi gavur ilan ederler.

Milletvekillerimizi hapsederler.
Başkanımıza 400 sene isterler.
Ulaşamadıkları ciğere murdar derler.
Durmak yok, anca giderler.

Aminnn!

Şekil 9: Sözcü, Yılmaz Özdil, 9 Nisan 2017

İstanbul Barosu tarafından yapılan açıklamada olduğu gibi, bu konunun ele alındığı başka yazılarda da söz konusu paylaşım yalnızca İzmirililere hakaret olarak ele alındı. Örneğin, 9 Nisan 2017 tarihli Sözcü gazetesinde yer alan köşe yazısında Yılmaz Özdil, 'gâvur İzmir' ifadesinin kullanılmasını, "Gavur İzmir denilen kavram bizim için hakaret değil, iltifattır, gavur İzmir kadar Müslüman olsunlar yeter" sözleriyle eleştirdi. Aynı şekilde Özdil, bu kavramın İzmir için kullanımına getirdiği eleştiriyi, hakaret olduğu kabul edilen bu söylemin genel olarak kullanılmasından ziyade İzmirililere hitaben kullanılmış olmasına yöneltiyor.

2. Siyasi bir propaganda aracı olarak gâvur

Mart 2017’de, anayasa değişikliği referandumu öncesinde, Almanya ve Hollanda hükümetlerinin ülkelerinde yaşayan referandum seçmenine yönelik kampanyalara izin vermemeleri üzerine iki ülkeyle diplomatik krizler yaşandı. Almanya, Hollanda ve Türkiye hükümet temsilcilerinin açıklamaları neredeyse bir ay boyunca siyasi gündemin merkezindeydi. Geçmişten gelen düşmanlık söylemlerinin yeniden ortaya çıktığı bu dönemde, siyasilerin tartışma yaratan ifadeleri yazılı basında da sıklıkla yer buldu ve özellikle köşe yazarları tarafından yeniden üretildi.

Bunun yanı sıra, 15 Temmuz darbe girişiminin ardından Yunanistan’a sığınan askerlerin iadesi üzerine iki ülke yaşanan anlaşmazlıklar ve Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın referandum konuşmalarında darbe girişimi gecesi yaşadıklarına dair yorumları, yazılı basının gündem maddelerindendi.

Şekil 10: Sabah, 4 Mart 2017

Şekil 11: Takvim, 4 Mart 2017

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın, "Benim vatan topraklarında ölmem varken, ben gidip gavur topraklarında, orada esir hayatı yaşayamam" sözleri, bazı gazeteler tarafından tırnak içine alınmadan, olumlanarak ve büyük puntolarla başlığa çekildi. Erdoğan'ın bu sözlerinde görüldüğü gibi, toplumsal hafızada 'Müslüman olmayan', 'düşman', 'hain' ve 'merhametsiz' gibi iç içe geçmiş ve birbirini besleyen anlamlarla yüklü *gâvur* söylemi, referandum öncesi süreçte bir propaganda aracı haline geldi.

Hali hazırda içi doldurulmuş olan *gâvur* söylemi siyasi bir araç olarak kullanılırken, Müslüman olmayan kimliklerin doğrudan ya da dolaylı olarak hedef alınmadığı, siyasilerin Batılı devletlere yönelik eleştirilerinde 'zalim', 'merhametsiz' gibi anlamlarda kullandığı görüldü. Ancak bu durumun, kelimenin gayrimüslimleri ötekileştiren anlamını kuvvetlendirdiği söylenebilir. Bu ifade, Batılı devletler için kullanılırken beraberinde toplumsal bellekteki çağrışımları ve tarihsel bir arka planı da beraberinde getiriyor. Böylece, *gâvur* kavramı daha işler hale getiriliyor ve günlük hayattaki bağlamından tamamen koparılmadan kullanım alanı genişletiliyor.

'AVRUPA' bir zihniyettir. Kilisenin bin yıllık engizisyonuna, skolastik düşünceye tepkidir. "Avrupa Birliği" fikri, Fransız aydınlanma-sıyla birlikte kilisenin yerine pozitivizmi, dinin yerine aklı koyan seküler düşünce-nin ütopyasıdır.

Bin yıl, Batılı insanın kafasını hürâfelerle dolduran, Hıristiyanlığı içini boşaltan, cen-netten arsa satan, kadınları, yaşlıları, engelli insanları "ucube", "içine şeytan kaçmış" diye diri diri yakan Kiliseyi hayattan tama-men kovmanın adıdır sekülarizasyon!

Batı, "laikliği" de bizim anladığımız manada "Din ile devletin ayrışması" olarak okumaz. Dini, hayatın dışında tutmanın tanımını olarak görür.

★ ★ ★

Fakat bu 'seküler-laik' AB liderleri geçen hafta Vatikan'a giderek AB'nin 60. Yılında Papa'nın karşısında el pençe divan durdular. Lafın gelişi değil gerçekten 'el-pençe!'

Çünkü Avrupa Birliği dağılmak üzere. Hızla çöküşe sürükleniyor. "Evrensel kri-terler" diye dünyaya sattıkları tüm değerleri kendileri çığırıyor. 'Kurtar bizi Papa' diyorlar ama nafile...

Bir 'mülteci' çocuk bile AB'nin insani değerlere gerçek bakışını ortaya çıkarıyor. Mülteciler yatmasın diye Paris'te köprü altlarına kayalar döşüyorlar.

Avrupa'nın göbeğinde Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın kafasına silah dayanmış remi

'Gâvur'a vurur gibi!'

YORUMLU-YORUM

gayberia@yahoo.com

Ahmet Zeki
GAYBERİ

olan ve üzerinde "Erdoğan'ı öldürün" yazılı pankarta ses çıkarmıyorlar. (Aynısının Türki-ye'de yaşadığını düşünün. Mesela Mer-kele'nin kafasına silah dayalı bir pankart açıl-saydı Avrupa ne derdi?)

★ ★ ★

Avrupa hızla çürümeye başladığını gördüğü için Papa'sının yanına koştu. Çünkü yaşadıkları bu ağır medeniyet krizini, insani çöküşü din sosuna bula-madan insanlara umut dağıtamayacakları gördüler.

Liderlere bakıyorsunuz içinde Sosyalisti, ateisti, agnostik, deisti, anarşisti, yeşil-kızılı kâfi miktarda var. İnanıklarından değil AB'nin çöküşünü frenleyemedikle-

rinde "Papa bize taziyet ver" diye in-liyorlar adeta.

Çünkü Avrupa'nın "düşen mas-kesi"nin altında yatan gerçekler çok daha acıklı:

■ Irkçılık, yabancı ve İslam düş-manlığı tüm birlik ülkelerinde yükselişte.

■ Seçmenlerin çoğu, Haçlı seferleri düzenledikleri günleri, Nazi dönemlerini 'özlemle-hasretle' anıyor.

■ AB'nin 'Üst aklı', İngiltere bile 'Brexit'le birlikten ayrıldı.

■ Mülteci akını bir türlü durdu-ramıyorlar. Sokaktaki her mülteci Avrupa insanının her geçen gün daha fazla kimyasını bozuyor.

■ Sykes-Picot düzeni olarak Ortado-ğu'da kurdukları sistem çatrıyor.

■ Birliğe aldıkları üye ülkeler yaşlılıktan 'ölmek' üzere. Dinamizm sıfır.

■ Sömürgeleştirdikleri ülkelere gelen 'sıcak ve kanlı para' tükendi.

■ Maddi rahat standardını sabitlemeyi beceremiyorlar.

■ Yeni sömürgeleştirilecek mekanlara hemen ABD ve Rusya damlıyor. Orneğin Suriye'de, Irak'ta, Afrika'da yoklar.

■ Yunanistan başta olmak üzere üye ül-

kelerin çoğu sıfır tüketmiş, ekonomik olarak batık vaziyette. Almanya yüz milyarlarca Euro'yu daha ne kadar bu ülkelere verebiliriz?

★ ★ ★

Avrupalı liderlerin farkında olduğu tüm bu 'karamsarlık' tablosuna bir de Türkiye'nin 100 yıl sonra giriştiği "bağımsızlık" müca-delesini ekleyin.

Üstüne üstlük, Türkiye Batı yöringe-sinden çıkmak üzere. 'Eksen kayması'ndan bahsetmiyorum. Bu da bir algısal çarpıtma. Eksenin kayan, şanzımanı dağılan, rotası şaşan Avrupa çünkü.

Bizim sözde liberaller ve FETÖ'cüler yıllarca ne diyordu? "AB'ye girerek darbeler dönemi biter" diyorodu.

15 Temmuz'un ardından FETÖ'nün AB'leriyle birlikte bizzat darbeye kalkıştığını gördük. AB ülkelerinin tüm darbecileri ku-caklayıp samaladığını gördük. Darbe ba-şarılı olamayınca da FETÖ'cü hainlerin tüm AB'ileri zıvanadan çıktı. Mesele bu.

Artık onların her emrine "Buyurun" diye koşan bir Türkiye yok ve 16 Ni-san'dan sonra da yıllardır kurdukları bu "hiyerarşinin" tamamen son bula-cağını iyi biliyorlar.

Bir gurbetçimiz internette yurtdışında "Evet" mührünü kullanırken fotoğrafını paylaşmış ve altına şöyle yazmış; "Gâvura vurur gibi vurdum mührü!"

Dolayısıyla ne yapıyoruz? 'Gâvur'a vurur gibi vuruyoruz 'Evet' mührünü...

Şekil 12: Milat, Ahmet Zeki Gayberi, 31 Mart 2017

Bu anlamda değerlendirilebilecek örneklerden biri olan, AKP Milletvekili Hüseyin Çakmak'ın sosyal medya hesabından paylaştığı ve kısa sürede referandum propagandalarında sıkça kullanılmaya başlanan 'gâvura vurur gibi' ifadesi, yazılı basında da kullanıldı. *Milat* gazetesi yazarı Ahmet Zeki Gayberi, 31 Mart 2017'de tarihli "'Gâvur'a vurur gibi!'" başlıklı köşe yazısında, Avrupa Birliği'nin 60. yılında Vatikan'da Papa ile çekilen fotoğrafı kastederek, "Avrupa hızla çürümeye başladığını gördüğü için Papa'sının yanına koştu. Çünkü yaşadıkları bu ağır medeniyet krizini, insani çöküşü din sosuna bulamadan insanlara umut dağıtamayacaklarını gördüler" iddiasında bulunuyor ve AB ülkelerinin darbecileri desteklediğini ileri sürüyor. Gayberi yazısını, "Bir gurbetçimiz internette yurtdışında "Evet" mührünü kullanırken fotoğrafını paylaşmış ve altına şöyle yazmış; 'Gâvura vurur gibi vurdum mührü!' Dolayısıyla ne yapıyoruz 'Gâvur'a vurur gibi vuruyoruz 'Evet' mührünü...' sözleriyle sonlandırıyor.

Gayberi, Avrupa Birliği ülkelerine yönelik kullandığı 'gâvura vurur gibi' ifadesini siyasi bir propaganda aracı olarak kullanırken, doğrudan Türkiye'deki gayrimüslimlerin de hedef alınabileceği bir bağlam kurmuyor ya da Batılı devletleri, dini kimliklerini vurgulayarak Müslümanlığın karşısında bir tehdit olarak konumlandırmıyor. Bu nedenle, bu yazıda 'gâvur' ifadesinin 'merhametsiz, acımasız' anlamlarında kullanıldığı düşünülebilir. Ancak ideolojilerin inşasında bir araç olarak kullanılan söylem, bağlamından ayrı düşünülemez ve bu bağlam tarihsel ve sosyolojik bir arka plandan koparılamaz. Daha önce de değinildiği gibi, 'gâvur' kelimesi tarihsel ve sosyolojik birçok ilişkiye referans veren bir söylemdir ve kullanım amacı ya da şekli ne olursa olsun okuyan kişide birden fazla çağrışım yaratır.

Dolayısıyla, ülkeler arası siyasi ve diplomatik ilişkilerin ele alındığı durumlarda sıfat anlamlarıyla kullanılsa bile 'gâvur' ifadesinin kullanımı, toplumsal bellekteki çağrışımlarından koparılamayacak bir kavramın yeniden ortaya çıkmasına ve yaygınlaşmasına neden olur. Bu raporun bulgularından biri olarak gözlemlendiği gibi, bu söylemin referandum öncesi süreçte bir propaganda aracı haline gelmesi, 'gâvur' ifadesinin kullanımının hem sosyal hem de yazılı basında artmasına neden oldu ve diğer anlamların bilinç dışında yeniden ortaya çıkmasına uygun bir ortam hazırladı.

3. Gâvur söylemine yönelik eleştirel yaklaşımlar

İncelenen dönemde, *gâvur* kelimesinin kullanımına yönelik eleştirel bir söylem geliştirilen haber ve köşe yazılarında, söylemin kullanımı, temelde iki gündem maddesi üzerinden tartışıldı: 2 Aralık 2016'da Numan Kurtulmuş'un Kastamonu'da bir toplantıda yaptığı açıklama ve 16 Nisan 2017 anayasa değişikliği referandumu öncesi toplumu kutuplaştıran söylemler.

Ama bu yaptığınız nefret suçuna girer Numan Bey

Ahmet HAKAN
ahmethakan@hurriyet.com.tr

NUMAN Bey!
Demişsiniz ki:
■ Bizim için bağımsızlık gâvura gâvur demektir.
■ Gâvur gayrimüslime verilen bir isim değildir bizim lügatimizde.
■ Bizim lügatimizde gâvur despota, zalime, emperyaliste verilen bir isimdir.

★
İyi de Numan Bey...
TDK sözlüğünü açtığımızda... Orada "gâvur" için en başta şunun yazdığını görürsünüz:

"Müslüman olmayan kimse, özellikle Hristiyan, dinsel inancı olmayan kimse..."

★
Ayrıca...
Gayrimüslim vatandaşlarına

yönelik ayrımcılığa son vermek için "gâvur" gibi tabirlerin kullanılmasını yasak etmişti o pek sevdiğiniz **Osmanlı**.

★
Ve yine ayrıca...
Madem "**gâvur**" demek "**despot**" demek, "**zalim**" demek... O halde neden siz ve arkadaşlarımız...
Müslüman ve doğulu despot ve zalimler için bir kez olsun... "**Gâvur**" demediniz ve demiyorsunuz?

★
Despota **despot** diyebilirsiniz.
Zalime **zalim** diyebilirsiniz.
Emperyaliste **emperyalist** diyebilirsiniz.
Ne diye "**gâvur**" diyerek...
Aramızda zaten bir avuç kalmış gayrimüslim azınlığı aşağılamaya, "öteki" olarak bildiklerinizi şeytanlaştırmaya, başka din mensuplarına karşı bu denli vicdansızlaşmaya, ahaliyi böyle popülist lügat çarpıtmalarıyla yabancıya karşı kışkırtmaya ve nefret suçu işlemeye...
Kalkışıyorsunuz ki?

Şekil 13: Hürriyet, Ahmet Hakan, 5 Aralık 2016

Numan Kurtulmuş'un kamuoyunda bir süre tartışılan ve tepki çeken sözleri, *Hürriyet* gazetesi köşe yazarı Ahmet Hakan tarafından 5 Aralık 2016 tarihli, 'Ama bu yaptığınız nefret suçuna girer Numan Bey' başlıklı yazısında, "Despota despot diyebilirsiniz. Zalime zalim diyebilirsiniz. Emperyaliste emperyalist diyebilirsiniz" sözleriyle, bu raporun cevap aramaya çalıştığı temel bir noktaya parmak basıyor. "Ne diye 'gâvur' diyerek... Aramızda zaten bir avuç kalmış gayrimüslim azınlığı aşağılamaya, 'öteki' olarak bildiklerinizi şeytanlaştırmaya, başka din mensuplarına karşı bu denli vicdansızlaşmaya, ahaliyi böyle popülist lügat çarpıtmalarıyla yabancıya karşı kışkırtmaya ve nefret suçu işlemeye... Kalkışıyorsunuz ki?" sözleriyle, 'gâvur' kelimesinin kullanımını gayrimüslimleri ötekileştirdiği ve onlara yönelen nefreti ve önyargıyı kışkırttığı için eleştiriyor.

Başbakan Yardımcısı Numan Kurtulmuş, "bağımsızlıkçı Yeni Türkiye" projesini anlatırken şaşırtıcı ifadeler kullandı: "Yeni Türkiye tarihiyle, kültürüyle barıştığında neyi görüyor? (...) 'Türkiye Müslümanlığı' dediğimiz, bugünlere kadar gelmiş olan bu büyük medeniyetin en temel özelliklerinden birisi gavura 'gavur' diyerek gavurun karşısına dikilebilmektir. (...) Çanakkale'de yoksa direnecezdik. Gavur, gayri müslime verilen isim değildir, bizim lügatımızda. Bizim lügatımızda gavur despota, zalime, insanlara karşı zulüm edene, emperyaliste verilen isimdir."

Kurtulmuş, deneyimli bir siyasetçi ve de akademisyendir. Kullandığı sözcüklerin ve ifadelerin ne anlama geldiğini bilmesi gerekir.

Bizim lügatımızda Kurtulmuş'un dediği gibi "insanlara zulüm edene" değil, Müslüman olmayanlara, "ötekileştirilenlere" gavur denir. Osmanlı İmparatorluğu, bu nedenle "gavur" sözcüğünü farklı din ve inançtan yurttaşlarını aşağılamak amacıyla kullandığı için bir fermanla yasaklamıştı (Islahat Fermanı 1856).

Numan Kurtulmuş da bilir ki, Osmanlı hanedanının, yani ceddimizin kadınlarının tamamına yakını,

kadınlarının tamamına yakını, "gavur"dur, yani Müslüman değildir. Bir kısmı sonradan Müslümanlığı kabul etmiş, bir kısmı ömrü boyunca asıl dinine sadık kalarak, "gavur" olarak yaşamış ve öyle ölmüştür.

Sorunu dinle açıklamak

Burada sorun, Batı'nın Türkiye üzerindeki emperyalist siyasetlerini eleştirirken, bunu dini kavramlarla açıklamaya çalışmak, çatışmayı bir dinler çatışması gibi anlamaktır.

Batı ile Türkiye arasındaki sorunları, din üzerinden anlamak ve anlatmak yeterli olmadığı gibi sorunludur. Çünkü Batı ile dünyanın geri kalanı arasındaki sorunlar, birbir boyutu olan karmaşık sorunlardır. Din bunlardan bir tanesidir, hatta sorunların içinde hiç yer almayabilir.

Nitekim Ortadoğu'da, emperyalizmle sorunların yanında Müslümanlar arası sorunların da ne kadar etkili olduğunu görüyoruz. İran, Mısır, Suriye, Suudi Arabistan, Müslümanların egemen olduğu ülkeler değil mi? IŞİD, El-Kaide kendisini Müslüman olarak tanımlamıyor mu?

Bir başka gerçek, bu ülkede yani Türkiye'de Müslüman olmayan, Sünni olmayan, Hanefi olmayan çok sayıda yurttaş bulunuyor.

Sonuç olarak Kurtulmuş da bilir ki, hepimizin belirgin özelliği insan olmamızdır. Yurttaş olmamızdır. Rum'uyla, Yahudisiyle, Kürt'üyle, Türk'üyle, Sünni'siyle, Alevi'siyle insan. Aynımları bazılarımızı "ötekileştirerek" yapmak, yanlışır kabul edilemez.

Bu zihniyetten, gerçek bir bağımsızlık da çıkmaz.

Ötesini söylemeye dilim varmıyor.

Yakından tanıdığım Kurtulmuş'a yakıştıramadım.

Şekil 14: Posta, Oral Çalışlar, 6 Aralık 2016

6 Aralık 2016'da Oral Çalışlar'ın *Posta* gazetesine yazdığı, "'Gavur' sözcüğünü 'ecadımız' yasaklamıştı" başlıklı köşe yazısında, "Bizim lügatımızda Kurtulmuş'un dediği gibi 'insanlara zulüm edene' değil, Müslüman olmayanlara, 'ötekileştirilenlere' gavur denir. Osmanlı İmparatorluğu, bu nedenle 'gavur' sözcüğünü farklı din ve inançtan yurttaşlarını aşağılamak amacıyla kullandığı için bir fermanla yasaklamıştı (Islahat Fermanı 1856)" sözleriyle, kelimenin toplumsal ve tarihsel arka planını da göstererek 'gâvur' sözcüğünün bu bağlamdan kopuk ele alınamayacağını ifade ediyor. Aynı zamanda, "Sorunu dinle açıklamak" alt başlıklı kısımda, "Burada sorun, Batı'nın Türkiye üzerindeki emperyalist siyasetlerini eleştirirken, bunu dinî kavramlarla açıklamaya çalışmak, çatışmayı bir dinler çatışması gibi anlamaktır" sözleriyle, Batılı devletlere getirilen eleştirilerde dinin bir araç olarak kullanılmasının yaratacağı toplumsal kutuplaşmaya ve bu söylemden doğabilecek tehlikelere işaret ediyor.

Fatih
Yaşlı

fatihyasli@birgun.net

Hayır'cuları katletmek caiz midir hocam?

Bir yerlerde ve birileri tarafından sorulmuş olsa gerek ki, "yeni-Osmanlı'nın Şeyhülislam'ı" payesini rahatlıkla verebileceğimiz Hayrettin Karaman Hocaefendi Hazretleri, Yeni Şafak'taki köşesinde teveccüh buyurarak ve olanca alicenaplığıyla bu soruyu şöyle cevaplandırdı:

"Müslümanlar Yahudilere, Hristiyanlara ve diğer din mensuplarına aralarında, kendi toplumlarında yaşama hakkı tanıdıklarına, onlarla 'iyilik ve adalet çerçevesinde' ilişkiler kurduklarına göre kendi insanlarından olup zaman içinde değerlerine, öz medeniyet ve kültürüne yabancılaşmış parçalarına bunu tanımayacaklar mı? Elbette tanıyacaklardır. Referandum sürecinde 'Hayır' cephesinde yer alan insanların büyük çoğunluğu işte bu '...yabancılaşmış parçamızdan' oluşuyor. Biz bu parça ile fikirde ve fiilde derin ayrılıklarımıza rağmen müşteregimizin azamisini temel kılarak birlikte, barış içinde yaşamak durumundayız."

Fetva açık: "Hayırcıların katli vacip değildir, tıpkı Osmanlı'nın gayrimüslimlere yaptığı gibi, onlarla bir arada yaşamayı, onlara tahammül etmeyi, onlara hoşgörü göstermeyi öğrenmeliyiz."

Ne kadar hümanist ve demokratça bir tavır gibi görünüyor öyle değil mi? Değil! Bilakis bu cümleler, demokrasi nedir, yurttaşlık nedir, bir arada yaşamak nedir, İslamcılar neden demokrat olamazlar, İslami bir rejimde yurttaşlık neden mümkün olamaz, sorularının yanıtını açık bir şekilde, net bir şekilde veriyor.

Her şeyden önce söylememiz gerekiyor ki, yazarımız, bilinçaltını -bilincini aslında çok açık bir şekilde ortaya seriyor ve Osmanlı döneminde yaşayan ve "cizye" adı verilen kelle vergisini ödemeleri karşılığında canları bağışlanan "gavur"larla "Hayır" diyenler arasında bir özdeşlik kuruyor. Demek ki, "Evet" demeyenler Müslüman kategorisine dâhil olmuyor, Müslümanlığını kanıtlanmanın yolu, bir siyasi partinin yapmış olduğu anayasal bir düzenlemeye onay vermekten geçiyor, demek ki bu ülkede kimin Müslüman olup olmadığına bir lider, bir parti ve onun fetvacıları, ulema takımı, kalemleri, adamları karar veriyor.

Güzël, buradan yola çıkarak şunu söyleyebiliyoruz: Yeni-Osmanlılık denen zihniyet, basitçe sınırların ötesindeki birtakım emperyal arayışla-

ra işaret etmiyor, toplumsal yaşamın nasıl düzenleneceğine dair bir tahayyülü de yansıtır. Şöyle ki, nasıl Osmanlı'da toplumsal hiyerarşinin temelinde din varsa ve en üstte "millet-i hâkime" olarak Müslümanlar yer alıyorsa, yeni-Osmanlı'da da benzer bir şekilde, en tepede Müslümanlar yer alıyor; ancak "küçük" bir farkla, yeni-Osmanlı'da Müslüman olmanın ve dolayısıyla "millet"ten sayılmanın esas kriterini iktidar partisine oymek teşkil ediyor.

Bunu yapmadığınız anda, dinin ve dolayısıyla "millet"in dışına düşüyor, varlığına tahammül edilmesi gereken "öteki"ler konumuna yerleştiriliyorsunuz. O "ötekiler" ise hayli geniş bir toplamdan oluşuyor: Cumhuriyetçiler, muhalif Kürtler, Aleviler, sosyalistler, LGBTİ bireyler, örgütlenen, mücadele eden işçiler, kadınlar, gençler... İşte tam da bu noktada "öteki"leştirme ile "düşmanlaştırma" arasındaki ince çizgi, faşizan bir rejimin doğasına gayet uygun bir şekilde aşıyor ve milletten sayılmayanların, "devlet ve millet düşmanı" kategorisine dâhil edilmesiyle birlikte toplumun en az yarısına kolaylıkla "terörist" damgası vurulabiliyor.

Ötekileştirmeden düşman ilanına uzanan bu sürecin sonunda, "millet"e dâhil edilmeyenlerin iradesinin de "milli irade" olarak kabul edilmediğini görüyoruz. Sandığa gidip iktidar partisine oy vermediğinizde "millet"ten sayılmadığınız, "yabancılaşmış parça" kabul edildiğiniz gibi, sandığa yansıtığınız irade de "milli" sayılmıyor, ülkeyi bölmeye, devleti yıkmaya çalışan unsurlarla yan yana gelmiş, dış mihraklara hizmet etmiş oluyorsunuz. Sandıktan iktidar partisinin aleyhine bir sonuç çıktığında ise, örneğin 7 Haziran seçimlerinde görüldüğü üzere, bu sonuç milli kabul edilmiyor, milli irade tecelli etmemiş oluyor ve en kısa zamanda tekrar seçime gidiliyor.

Peki, buradan modern anlamda yurttaşlığın ya da demokrasinin çıkması mümkün mü? Elbette ki değil. Eşit hak ve ödevlere sahip bireylerden yani yurttaşlardan oluşan bir toplum modeli yerine, iktidara biat ve din üzerinden inşa edilen bir hiyerarşik yapı ile karşı karşıyayız ki, bu modern-öncesi zamanlara ait bir zihniyetin yansımaları olduğu için dilbine kadar gerici bir karakter taşıyor. Eşit yurttaşlığın olmadığı ve toplumun bir bölümünün "varlığına tahammül edilmez" ve hatta "düşman" kategorisine yerleştirilerek siyasal alanın dışında tutulmak istendiği bir rejimin ise demokrasiyle uzaktan alakası bulunmuyor.

16 Nisan'da "Hayır" demek, gericiğin ve faşizan bir rejim arzusunun karşısına eşit yurttaşlık esasına dayalı bir demokrasi talebiyle çıkmak, ötekileştirme ve düşmanlaştırma üzerinden sergilenen bu pespaye mûsamereye "dur" demek anlamına geliyor. Kıymeti kendinden menkul şeyhlerin, hayatlarımız üzerine fetva veremeyecekleri, ahkâm kesemeyecekleri bir ülke için 16 Nisan'da da, sonrasında da "Hayır" demek gerekiyor.

Şekil 15: Birgün, Fatih Yaşlı, 29 Mart 2017

Son olarak, referandum öncesi süreçte “hayır” oyu kullanacak olan seçmenlere yönelik “gâvur, kafir, terörist” gibi ithamların eleştirildiği köşe yazıları da yazılı basında yer aldı. Örneğin Fatih Yaşlı, 29 Mart 2017’de *Birgün* gazetesinde kaleme aldığı yazısında, “Her şeyden önce söylememiz gerekiyor ki, yazarımız, bilinçaltını -bilincini aslında- çok açık bir şekilde ortaya seriyor ve Osmanlı döneminde yaşayan ve ‘cizye’ adı verilen kelle vergisini ödemeleri karşılığında canları bağışlanan ‘gavur’larla ‘Hayır’ diyenler arasında bir özdeşlik kuruyor. Demek ki, ‘Evet’ demeyenler Müslüman kategorisine dâhil olmuyor, Müslümanlığını kanıtlamanın yolu, bir siyasi partinin yapmış olduğu anayasal bir düzenlemeye onay vermekten geçiyor, demek ki bu ülkede kimin Müslüman olup olmadığına bir lider, bir parti ve onun fetvacıları, ulema takımı, kalemleri, adamları karar veriyor” sözleriyle *Yeni Şafak* gazetesi yazar Hayrettin Karaman’ı eleştiriyor. Yaşlı, referandum öncesi süreçte hakim olan bu söylemin, eşit yurttaşlık anlayışı taşımayan ve toplumun bir kesimini “varlığına tahammül edilenler” veya “düşman” olarak kategorilendirerek siyasal alanın dışında tutan bir karakter taşıdığını ifade ediyor.

SONUÇ

Bu raporda, 'gâvur' kelimesine atfedilen farklı anlamların birbirinden bağımsız düşünölemeyeceği ve yazılı basında bu söylemin Müslüman olmayan kimliklerin merhametsizlik, zalimlik ve düşmanlıkla ilişkilendirildiği bir bağlamda nasıl kullanıldığı incelendi. 'Gâvur' ifadesinin kullanımının, gerek gündelik hayatta gerekse medyada, Türkiye'de yaşayan gayrimüslimleri toplumun dışına iterek nasıl yalnızlaştırdığı ve hassas bir konuma yerleştirdiği gözler önüne serilmeye çalışıldı.

Gâvur söylemi üzerine yapılan tartışmalarda sıkça karşılaştıldığı üzere, kelimeyi kullanan siyasetçiler ve kamuya mal olmuş kişiler, kelimenin Türk Dil Kurumu sözlüğünde yer aldığı şekliyle, 'merhametsiz, acımasız' ve 'Müslüman olmayanlar' anlamlarının birbirinden bağımsız olduğu ve Müslüman olmayan kimliklerin hedef alınmadığını ileri sürüyor. Ancak kelimenin toplumsal bellekteki çağrışımlarına bakıldığında, 'gâvur' kelimesine atfedilen farklı anlamların iç içe geçtiği, tarihsel ve sosyal bir süreçte birbirlerinden beslenerek kurgulandıkları ve çoğu zaman bütün anlamları kapsayacak şekilde kullanıldığı görülüyor.

Bu anlamda, söylemin tarihsel ve sosyal arka planı ve etimolojik anlamlarını inceleyen Arus Yumul, 'gâvur' ifadesinin yalnızca betimleyici bir kavram olarak kullanılamayacağını, kavramın kendi başına Müslümanlar ve Müslüman olmayanlar arasında ahlaki bir karşıtlık yarattığını ve bu karşıtlıkta Müslüman olmayanların ahlaki ve insani değerlerin eksikliğini temsil ettiğini ifade etti.

Raporun yazılı basın analizinin birinci bölümünde, *gâvur* söyleminin, gündemden bağımsız olarak, dinî referanslara ve tarihten gelen bir düşmanlık algısına dayandırılarak nasıl bir bağlamda inşa edildiği analiz edildi. Öncelikle, 'gâvur' ifadesinin toplumsal bellekteki çağrışımlarından yararlanılarak gayrimüslimler doğrudan düşmanlaştırılıyor; tarihsel olaylara referans verilerek 'Batı'nın maşası' ve 'içimizdeki düşmanlar' olarak lanse ediliyorlar. Diğer yandan, 'Batılı' veya Avrupalı devletlerin hedef alındığı yazılarda, diplomatik ve siyasi krizler Batı'nın Müslüman olmamasıyla ilişkilendiriliyor; 'Müslüman Türkiye'nin karşısında 'Hıristiyan/Yahudi Batı' ikiliği yaratılıyor. Son olarak ise, 'gâvur İzmir' örneğinde incelendiği üzere, söylemin bir hakaret olarak kullanıldığı durumlarda, yöneltilen eleştiriler bizzat ayrımcı refleksler barındırdığı için Müslüman olmayanları ötekileştiren ve düşmanlaştıran algı yeniden üretiliyor.

İkinci bölümde, referandum sürecinde siyasi bir propaganda aracı olarak 'gâvur' ifadesinin hangi bağlamlarda kullanıldığı tartışıldı. *Gâvur* söylemi siyasetçiler ve kamuya mal olmuş kişiler tarafından bir siyasi araç olarak kullanılırken, Batılı devletlere yöneltilen eleştirilerde 'zalim', 'merhametsiz' gibi anlamlarda kullandığı görüldü. Ancak bu kullanım, kelimenin Müslüman olmayanları ötekileştiren anlamını kuvvetlendiriyor. 'Gâvur' ifadesi Batılı devletlere yönelik bir sıfat olarak kullanılsa bile, bu söyleme toplumsal bellekte yer etmiş olumsuz çağrışımlar ve tarihsel bir arka plan eşlik ediyor.

Bu rapor, *gâvur* söyleminin yalnızca yazılı basında yer alma biçimiyle ilgilendi ancak gündelik dilde, sinemada, edebiyatta ve daha birçok alanda, söylemin gayrimüslimlere yüklediği olumsuz atıfların ve çağrışımların sorgulanmadan kabul gördüğünü ve yaygınlaştırıldığını görüyoruz. Bu anlamda, 'gâvur' ifadesinin kullanımını tartışmaya açan bu raporun, daha bütünlüklü ve kapsayıcı çalışmalara önyak olmasını umut ediyor, 'gâvur' ve benzeri ötekileştirici sözcüklerden arınmış bütünleştirici ve toplumsal diyalogu destekleyici bir dilin tesis edilmesine katkı sunmasını diliyoruz.

Yazarlar hakkında

Prof. Dr. Arus Yumul, Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü'nden lisans, Oxford Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nden doktora derecesini aldı. Etnik kimlik, azınlıklar, ırkçılık ve beden sosyolojisi konularında çalışıyor.

Ezgi Kan, lisans eğitimini Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde 2016 yılında tamamladı. Sabancı Üniversitesi Kültürel Çalışmalar bölümünde yüksek lisans eğitimine devam ediyor.